

ואיזבא. ותטפרון בדמא דבמנא. ותדון
 לשקפא ודתרון ספיא. מן דמא דבמנא.
 ואהנו. לא תפקון. אנש מתרע ביתה
 עד צפרא: וברו באקה מן צעתר.
 ואנטסוהא פי אדם מן צעתר.
 ואדנו אלי אלטטל וכדי אלבאב. מן
 דאלך אדם. ואנתם לא תכרנו. אחד
 מן באב טנולה אלי אלגראה: ועבר
 יהיה לנגף את מצרים וראה את הים
 עד המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח
 יהיה על הפתח ולא יהן המשחות לבא
 ארבותכם לנגף: ויתגדי יי לממחי ית
 מצראי. ויחזי ית דמא על שקפא. ועל
 תרון ספיא. ויחוס יי על תרעא. ולא
 ישבוק מחבלא. למיעד לבתיכון לממחי:
 פיתגלא אלה ליצדם אלמצריון. פינצר
 אדם עלי אלטטל וכדי אלבאב. וירתא
 רמן האכלה. ולא ידע אלמהלך. אן
 ידכל אלי ביותכם דיהלככם: ושמרתם
 את הדבר הזה לחקילה ולבנה עד
 עולם: ותטרון ית פתגמא דרון. דקים
 קד ולבנה עד עלמא: ואחפצו הרא
 אלאמר. רסם לך ולבנה ארי ארהר:
 והיה בייבאו אדיה ארץ אשר יהן יהיה
 לכם באשר דבר יושמרתם את העברה
 הזאת: ויהי ארי תיעלון לארעא. דיתין
 יי. לבון כמא דמלד. ותטרון ית פולחנא
 דרון: ואדא דכרתם ארי אלכרד. אדי
 יעטיכם אלה כמא ועד. ואחפצו הרה
 אצנעה: והיה בייאמרו אריכם בניכם
 מה העברה הזאת לכם: ויהי ארי
 ימרון לבון בניכון. מא פולחנא דרון
 לבון: ויכון אדא קארו לכם בניכם. מא
 הרה אצנעה לכם: ואמרתם זכח פסח
 הוא ליהוה אשר פסח על פתי בני ישראל
 במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו
 הציר ויקד העם וישתחוו: ותימרון.
 דיבת חים הוא קדם יי. דתם. על פתי
 בני ישראל במצרים. כד מהא ית
 מצראי וית פתנא שיויב. וכרע עמא

וסגירו: קולו הו דבח ארתא ללה.
 כמא ארתא לכוות בני אסראל במצר.
 אד צדם אלמצריון וכלץ ביותנא. וכר
 אלקום וסגרו: וילכו ויעשו בני ישראל
 כאשר צוה יהוה אתי משה ואהרן בן
 עשו: ואזלו ועברו בני ישראל. כמא
 דפקיד יי. ית משה ואהרן בן עברו:
 פמצו בני אסראל וצנעו. כמא אמר
 אלה מוסי והרון כדאך צנעו:
 ויהי בחצי הלילה ויהוה הנה
 כד בכור בארץ מצרים מבכר פרעה
 הישב על פסאו עד בכור השבי אשר
 בבית הזור וכל בכור בהמה: והוה
 בפלגות ליליא. ויי קטר כל בכור
 בארעא דמצרים. מבוכרא דפרעה
 דעתיד למתב על פורסי מלכותיה. עד
 בכור השביא. דבבית אסירי. וכל
 בכור דבעירא: ולמא כאן פי נצף
 אדיל. קתל אלה כל בכר פי בדר מצר.
 מן בכר פרעון אדנאס עדי כרסיה. ארי
 בכר אסני. אדי פי אהבם. וגמיע בכור
 אלבהאים: ויקם פרעה לידה הוא וכדי
 עבריו וכל מצרים ויהי צעקה גדלה
 במצרים בייאין בית אשר אין שם מת:
 וקם פרעה בליליא. הוא וכל עבדו
 וכל מצראי. והות. צוחתא רבתא
 במצרים. ארי לית ביתא תמן. דלא
 הוה ביה מיתא: פקאם פרעון לילא.
 הו וגמיע קואדה וסאיר אלמצריון. וכאן
 צראך עצים במצר. אד לים בית. אדי
 לם יכון פיה מיית: ויקרא למשה
 ודאהרן לידה ויאמר קומו צאו מתוך עמי
 גם אתם גם בני ישראל ולכו עברו את
 יהוה פדברכם: וקרא למשה ודאהרן
 בליליא. ואמר קומו פוקו מנו עמי. אף
 אתון אף בני ישראל. ואזירו. פלחו
 קדם יי כמא דהויתון אמרין: ודעא
 במוסי והרון לילא. וקאל קומו אכרנו
 מן בין קומי. אנתם ובני אסראל איצא.
 ואמצו אעברו אלה כמא קלתם: גם

חלק הדקדוק. ה) ושאתם את העבודה הזאת. המפחא כתיבת העבודה בכל פה יי:

צאנכם גם בקרבכם קחו פֿאַשר דֿברתם
 ולכו וברכתם גם אתי : אף ענכן אף
 הודיכן דבורו . כמא דמלידתון ואזידו .
 ועלו אף ערי : ואיצא נמככם ובקרכם
 כדורא . כמא קלתם ואמצו . ואגערוני
 פי חד : ותחוק מצרים עליהם למחר
 לשדהם מן הארץ כי אמרו כלני מתים :
 ותקיפו מצראי על עמא . לאהאה
 לשדחתהון מן ארעא . ארי אמרו פולגא
 מיתין : פאשתד אדמצריון עלי אלקום .
 דיסרעו דיטקונתם מן אכרד . לאנתם
 קארו כלגא מאיתין : וישא העם את
 בצקו טרם יתמן משאתם צרות
 בשמלתם עלי שבמם : ונטל עמא . ית
 לשיהון עד לא חמע . מותר אצותהון .
 צדיר בדבושיהון על בתפיהון : פחמד
 אלקום עניניהם קבר אן יכמר . וכאנת
 מעאננתם . מצרורה פי תיאבהם עלי
 אענאקדם : ובני ישראל עשו כדבר משה
 וישאלו ממצרים כדרי כסף וכדי זהב
 ושמלת : ובני ישראל עבדו כפתגמא
 דמשה . ושאירו ממצרים . מאגין דכסף .
 ומאגין דזהב ולבושין : ובני אסראיר
 צנעו כמא קאד מוסין . ואסתוהבו מן
 אדמצריון . אניה פצה . ואניה דהב
 ותיאבא : ויהיה נתן אתיהן העם בעיני
 מצרים וישאלום וינצלו את מצרים : ויי .
 יהב ית עמא דרחמין . בעיני מצראי
 ואשארוניגין . ורוקניו ית מצרים : ואדה
 אעטא אלקום הצאא . ענד אדמצריון
 וזהבוא להם . ואנתספו אדמצריון : פ
 ויסעו בני ישראל מרעמסס סבתה כשש
 מאית אלק רגלי הגברים לבד מפת :
 ונטרו בני ישראל . מרעמסס לסבות .
 פשית מאה ארפין גוברא . רגלאה בר
 מפתא : ורחלו בני אסראיר . מן עין

שמם אלי סבות . שניה כסת מאיה
 אלק רגל . מא כלא אלאטפאר : וגם
 ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה
 כבד מאד : ואף גובראין סניאין סדיקו
 עמהון . וענא ותורי . בעירא סני להדא :
 ואיצא כלט כתר צעד מעתם . וגנם
 ובקר . מואשי עצימה גרא : ויאפו את
 הפצק אשר הוציא ממצרים ענת
 מצות פי לא חמין פי גרשו ממצרים
 ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו
 להם : ואפי ית לישא . דאפיקו ממצרים .
 גרען פטירן ארי לא חמע . ארי אתרכו
 ממצרים . ולא יכידו לאתעכבא . ואף
 זודין לא עבדו להון : פאנתבוז ארעגין .
 אדי אכרונה מן מצר . מלילא פטירא
 אד רם אכתמר . לפא טרדו מן מצר .
 ולם יטיקו אן יתדבתו . חתא זואדא רם
 צנעו להם : ומישב בני ישראל אשר
 ישבו במצרים שדשים שנה וארבע
 מאות שנה : ומותב בני ישראל . דיתבו
 במצרים . ארבע מאה ותרתין שגין :
 ומקאם בני אסראיר . אדי אקאמו פי
 אעמאל מצר . ארבע מאה ותלאתין
 סנה : ויהי מקץ שדשים שנה וארבע
 מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו
 כדצבאות יהוה מארץ מצרים : והיה .
 מסוף ארבע מאה ותלתין שגין . והיה .
 ככרן ימא הדין . נפקו . כד חיליא דיין
 מארעא דמצרים : ורמא כאן בעד ארבע
 מאה ותלאתין סנה . וכאן פי דאת דאך
 ארום . כרגו גמיע גיוש אדה מן ברד
 מצר : וליד שמרים הוא ליהוה להוציאם
 מארץ מצרים הוא ההיגדה הוה ליהוה
 שמרים לכר בני ישראל דדרתם : לילי
 נטיר הוא קדם יי . לאפקותהון מארעא
 דמצרים . הוא דיליא הדין קדם יי .

חלק הדקדוק ו) ליל שמורים הוא לה' . התרגום לילי לפי פשוטן נקט לשון חו"ל במשנה לילי שבת לילי פסחים עיין ה"ט .
 ואפשר רמזו לנו בזה לילי יום טוב שני של גלויות כי זה הוא התחלת המועדים . וא"נ רמזו כי לילה זו לא לבד נעשה בו נס מצרים
 כי מעתה הוא לנסים כדדרו"ל ליל שמורים וכו' זה היה בימי אברהם דכתיב ויחלק עליהם לילה . שניה לה יציאת מצרים והו להוציאם
 מארץ מצרים . שלישית בימי חוקה ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך יי' והו הוא חיללה הוה לה' . רביעית לעת"ל ג"כ והו שמורים לכל
 בני ישראל לתרוהם לסוף דורותם :

וְלִנְיֹוֹתַי דִּיתְנִיחֶנּוּ בְּיַמֵּיכֶם שְׂרִיעָה
 וְאֶחָדָה תִּבְנוּ לְאַצְרֵיהֶן. וְאֶלְגִּרְיָב אֲדַבֵּר
 פִּי מֵא בִּינְכֶם: וַיַּעֲשׂוּ כִּדְבַר־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אֶהֱרֹן
 בְּן־עִשׂוֹ: וַעֲבָדוּ כָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּמֵּא
 דְּפִקִּיד יי. ית מִשֶׁה וַיֵּת אֶהֱרֹן בְּן־עֲבָדָיו:
 וַצַּנְעָזוּ גַמְיַע בְּנֵי אִסְרָאֵל. כִּמֵּא אָמַר
 אֱלֹהֵי מוֹסֵי וְהֲרֹן כִּדְבַר צַנְעָזוּ: ס וַיְהִי
 בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא יְהוָה אֶת־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־צַבְאוֹתֵם:
 וְהָיָה בְּכָרֶן יוֹמָא הַדִּין. אִפִּיק יי. וַיֵּת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל. מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיַּרְדֵּן:
 וְלִמָּא כֹּהֵן פִּי דַּאת דְּאֶלֶךְ אֱלֹהִים. אֲכַרְג
 אֱלֹהֵי בְנֵי אִסְרָאֵל. מִן בְּרַד מִצַּר עַל־י
 גְּיוֹשָׁהֶם:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וּמִקֵּיד יי
 עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: תָּם כֹּלֶם אֱלֹהֵי מוֹסֵי
 תְּכַלִּימָא: קְדִישִׁילִי כְּדִי־זְכוֹר פֶּטֶר כְּדִי־
 רַחֵם בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶדְם וּבְכַהֲמָה לִי
 הוּא: אֶקְדִּישׁ קִדְמִי כִּד פּוֹכְרָא. פֶּתַח
 כִּד לְדָא בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּאֶנְשָׂא וּבְכַהֲנָא
 דִּילִי הוּא: אֶקְרַם לִי כִּד בְּנֵי. פֶּאֲתַח
 כִּד בְּטֹן מִן בְּנֵי אִסְרָאֵל. מִן אֲנָאִם
 וְאֶלְכַהֲנָאִים. לִי הֵם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־
 הַעָם זְכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאוּ
 מִמִּצְרַיִם מִבְּיַת עַבְדִּים כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא
 יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ: וַאֲמַר
 מֹשֶׁה לְעַמָּא. הוּוּ דְכִירִין. ית יוֹמָא הַדִּין
 דְּנִפְקַתוּן מִמִּצְרַיִם מִבְּיַת עַבְדוֹתָא. אֲרִי
 בְּתַקִּיף יר. אִפִּיק יי. וְתִבְנוּ מִבָּא. וְלֹא
 יִתְאַבְּדִי חֶמֶץ: קֹאֵל מוֹסֵי לְאַלְקוּם.
 אֲדַכְרוּ הֵדֵא אֱלֹהִים אֲדִי כִּרְגַתֶּם פִּיה מִן
 מִצַּר מִן בֵּית אֶלְעֻבֻדִּיָּה. לֹאֵן בְּשֹׁדֵה
 יר אֲכַרְגֶּנּוּ אֱלֹהֵי מִן הַהֵנָּא. וְלֹא יוֹכֵר
 כְּמִירָא: הַיּוֹם אַתֶּם יֵצְאִים כְּחֹדֶשׁ הָאֲבִיב:
 יוֹמָא דִּין אַתּוּן נִפְקִין. בִּירְחָא דְאֲבִיבָא:
 אֱלֹהִים אַנְתֶּם כְּאֲרַגְוִן. פִּי שְׁהֵר אֶלְפִירִיךְ:
 וְהָיָה כִּי־יֵצְאוּ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַפְּנִיעָנִי
 וְהַחֲתִי וְהָאֲמַרְי וְהַחֲתִי וְהַיּוֹסִי אֲשֶׁר
 נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְתַתֵּי לָךְ אֶרֶץ זָבֹת חֶלֶב

נְטִיר. לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַרְוִיחֶן: וְכִמֵּא
 כֹּהֵן לִיל חַפְיָן לְדָה. לִיכְרַגְהֶם מִן בְּרַד
 מִצַּר. כִּדְבַר הֵדֵא אֲדִי לְדָה.
 מִחֲפֻצָּא. גַּמְיַע בְּנֵי אִסְרָאֵל לְאֲנִיָּהֶם:

פ

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן וְאֵת תַּקַּת
 הַפֶּסַח כִּדְבַר־נְכַר לֹא־יֵאָכֵל בו: וַאֲמַר
 יי לְמֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן. דֵּא גְזִירַת פֶּסַחָא. כִּד
 כִּד יִשְׂרָאֵל דִּישְׁתַּמַּד לֹא יִיכּוֹל בֵּית:
 תָּם קֹאֵל אֱלֹהֵי לְמוֹסֵי וְהֲרֹן. הֵדֵא רַסֶּם
 אֶלְפֶסַח. כִּל אֲנַבְנִי לֹא יֵאָכֵל מִנֵּה: וְכִד־
 עַבְדֵי אִישׁ מִקְנֵת־בְּסָפָה וּמִלְתָּה אֲתוּ אִזוּ
 יֵאָכֵל בו: וְכִד עַבְדֵי גִבְרֵי זָבִין כִּסְפָא.
 וְהַגְזֵר יִתִּיה. בְּבִין יִיכּוֹל בֵּית: וְכִד עַבְדֵי
 לְאֲנִסָּאן מִשְׁתַּרְא בְּתַמְן. פֶּאֲכַתְנָה.
 חִינִיד יֵאָכֵל מִנֵּה: תוֹשֵׁב וְשֹׁכֵר לֹא־
 יֵאָכֵל בו: תוֹתְבָא וְאֲגִירָא לֹא יִיכּוֹל בֵּית:
 וְאֶצִּיף וְאֶלְאֲגִיר לֹא יֵאָכֵל מִנֵּה: בְּבִית
 אַחַד יֵאָכֵל לֹא־תֵצֵא מִן־חֲבִית מִן־
 הַבָּשָׂר הוֹצֵא וְעַצֶּם לֹא תִשְׁבְּרוּ־בו:
 בְּתַבּוּרָא תִדְרָא יִתְאַבְּדִי. לֹא תִפְקִין מִן
 בֵּיתָא. מִן בְּשָׂרָא לְכָרָא. וְגַרְמָא לֹא
 תִתְבַּרְוּן בֵּית: פִּי בֵית וְאַחַד יוֹכֵר. לֹא
 תִכְרַגוּ מִן אֶרְבִּית. מִן אֶרְחֶם כְּאֲרַגָּא.
 וְעַצֶּם לֹא תִכְסְרוּ מִנֵּה: כִּד־עַדַת יִשְׂרָאֵל
 יַעֲשׂוּ אֲתוּ: כִּד בְּנִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל יַעֲבָדוּן
 יִתִּיה: כִּדְבַר גַּמְיַע גַּמְאֵעָה בְּנֵי אִסְרָאֵל
 יַצַּנְעוּת: וְכִי־יִגְזֵר אֶתְךָ כִּד וְעֵשָׂה פֶסַח
 לִיהוָה הַפּוֹל לִי כִד־זָכַר וְאִזוּ יִקְרַב לְעֵשְׂתוּ
 וְהָיָה בְּאֲזִיחַ הָאֶרֶץ וְכִד־שַׂרְד לֹא־יֵאָכֵל
 בו: וְאֲרִי יִתְנִיד עֶפְכּוֹן גִּירָא. וַיַּעֲבִיד
 פֶּסַחָא קָרָם יי. מְגִזֵר לִיה כִּד דְּכּוּרָא.
 וְכִבְנוּ יִקְרַב לְמַעֲבָדִיה. וַיְהִי פִי־צִיבֵי אֶרְעָא.
 וְכִד עֲרָדָא לֹא יִיכּוֹל בֵּית: וְאִזוּ דְכִר
 מַעֲכֶם גִּרְיָב. וְאִזוּ אִן יַצַּנַע פֶּסַחָא
 לְדָה. פִּרְיִכְתַּתֶּן כִּד רַגֵל פִּי נֶאֱחִיתָה.
 וְחִינִיד יִתְקַדֶּם לִיצַנְעָה. אֲדִי יַצִּיר כְּצִרִית
 אֶלְבֵרֵד. וְכִל אֶקְרַף לֹא יֵאָכֵל מִנֵּה:
 תוֹרְהָ אַחַת יְהִיה לְאֲזִרָה וְלִגְזֵר הַגֵּר
 בְּתוֹכְכֶם: אֲזִרְיָתָא חֵדָּא. תִּהִי לִי־צִיבֵיָא.

וּדְבַשׁ וְעֵבֶרֶת אֶת־הַעֲבֹרָה הַזֹּאת בַּחֲרֹשׁ
הַזֶּה: וַיְהִי אֲרִי יַעֲרֹנֶנּוּ יי. לְאֶרֶץ כְּנַעַנָי.
וְהָתַי וְאַמּוֹרָי וְחִתִּי וְכַנְיִי. דְקָיִים
לְאַבְהֶתֶד: לְמִתֵּן קָד. אֶרֶע. עֲבָרָא חֲלָב
וּדְבַשׁ. וְתַפְלַת. ית פּוֹלְתָנָא הָרָא בִּיהֶתָא
הָרִין: וּכְמִי אֲדַכְרֵךְ אֵלֶּה. אֲרִי בַדַּד
אַלְכַנְעַאנִיין. וְאַלְחַתִּיין וְאַלְאַמּוֹרִיין וְאַחּוּיין
וְאַיְבוּסִיין. אֲדִי קַסֵּם לְאַבְאִיאַךְ אִן יַעֲטִיךְ.
בַּדַּד יַפִּיץ אֲדָבֵן וְאַלְעֶסֶר. פֶּאֶצְנַע הַדָּה
אַצְנַעָה פִּי הָרָא אֲשֶׁהֶר: שְׁבַעַת יָמִים
תֵּאבֵל מִצֵּת וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חָג לַיהוָה:
שְׁבַעָא יוֹמִין תִּיכּוֹל פְּטִירָא. וּבִיּוֹמָא
שְׁבִיעָאָה. תִּנָּא קָדֵם יי: סַבְעָה אֲאִם
תֵּאבֵל פְּטִירָא. וְפִי אֲרִיּוֹם אִסְאֲבַע חָג
לְדָה: מִצֹּזֹת יֵאבֵל אֶת־שְׁבַעַת הַיּוֹמִים וְלֹא־
יִרְאֶה לָּךְ חֲמִץ וְלֹא־יִרְאֶה לָּךְ שְׂאֵר בְּכַד־
נְבֻרָה: פְּטִירָא יִתְאַכִּיר. ית שְׁבַעָא יוֹמִין.
וְלֹא יִתְחַזִּי קָד חֲמִיעַ. וְלֹא יִתְחַזִּי לָךְ.
חֲמִיר בְּכָל תַּחֲוּמָךְ: פְּטִירָא יוֹכֵל פִּי הַדָּה
אַסְבַּעָה אֲלֵאִיאִם. וְלֹא יֵרָא לָךְ כְּמִיר. וְלֹא
לְכַמֵּר פִּי גִטִּיעַ תַּכְמִּךְ: וְהַגְדַּת לְבַנְךָ
בְּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעֹבֹר זֶה עָשָׂה יְהוָה
לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם: וְתַחֲזִי לְבָרְךָ. בְּיּוֹמָא
הַהוּא לְמִימֵר. בְּדִיל דָּא. עֲבַד יי לִי.
בְּמַפְקִי מִמִּצְרָיִם: פֶּאֶכְכֵּר אַבְנֶךָ. פִּי
דְאִיךְ אֲרִיּוֹם קֵאִידָא. הוּא בַסְכַּב מֵא
צַנַע אֵרֶה לִי. פִּי כְרוּגִי מִן מִצַּר: וְהִיָּה
לָךְ לְאֹזֶת עַל־יַדְךָ וְלִזְכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן
תִּהְיֶה תּוֹרַת יְהוָה בְּפִיךָ בִּי בְיַד חֻזְקָה
הוֹצֵאתָ יְהוָה מִמִּצְרָיִם: וַיְהִי לָךְ לְאֹזֶת עַל־
יַדְךָ. וְלִזְכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ. בְּדִיל. דַּתְהִי.
אוֹרִיתָא דִּיִּי בְּפוּמָךְ. אֲרִי בִיד תְּקִיפָא.
אַפְקֵךְ יי מִמִּצְרָיִם: וַיְכּוֹן לָךְ אִיהַ עֲרִי
יַדְךָ. וְדַכְרָא בֵּין עֵינֶיךָ. לְכִי תַכּוֹן שְׂרִיעָה
אֵרֶה פִּי פֶּאֶךְ. לֵאן בִּיד שְׂרִידָה. אַכְרַנְךָ
אֵרֶה מִן מִצַּר: וְשִׁמְרַת אֶת־הַחֶקֶק הַזֹּאת
לְמוֹעֵדָה מִיָּמִים יְמִימָה: וְתִשָּׁר. ית קִימָא
הָרִין בְּזִמְנִיה. מְזִמֵּן לְזִמֵּן: וְאַחֲפִין הָרָא

אַרְסֵם פִּי וְקַתְהָ. מִן חוֹד אֲרִי חוֹל: פ
וְהִיָּה בֵּי־יְבֹאֵךְ יְהוָה אֶל־אַרְצְךָ הַכְּנַעֲנִי
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָךְ וְכַאֲבִיתְךָ וְנִתְּנָה לָךְ:
וַיְהִי אֲרִי יַעֲרֹנֶנּוּ יי. לְאֶרֶץ כְּנַעַנָי. כְּמֵא
דְקָיִים לָךְ וְלְאַבְהֶתֶד. וְיִתְּנָה לָךְ: וְכַדָּךְ
אַדָּא אֲדַכְרֵךְ אֵלֶּה אֲרִי בַדַּד אֲלַכְנַעַאנִיין.
כְּמִי קַסֵּם לָךְ וְלְאַבְאִיאַךְ. וְאַעֲטָאָה לָךְ:
וְהַעֲבֹרָת כְּלִי־פְטִירָתְךָם לַיהוָה וְכַד־
פְּטִירָא שְׂנַר בְּהֶמֶת אֲשֶׁר יְהִיָּה לָךְ הַזְכָּרִים
לַיהוָה: וְתַעֲבֹר כָּל פֶּתַח וְלָדָא קָדֵם יי.
וְכָל פֶּתַח וְלָדָא בְּעִירָא. דִּיהוּן לָךְ. דְכָרוֹן
תְּקַדִּישׁ קָדֵם יי: פֶּאֶעֻז כָּל פֶּתַח בְּטוֹן
לְדָה. וְכָל אוֹז נִתְאַג אֲלֵבְהָאִים. אֲדִי
יְכּוֹן לָךְ אֲלֵכּוֹר לְדָה: וְכַד־פְּטִירָא חֲמִיר
תְּפִדָּה בְּשֵׁה וְאַסִּי־לָא תְּפִדָּה וְעַרְפִּתָּהוּ
וְכַל בְּכוֹר אֲדָם יִבְכְּנִיָּה תְּפִדָּה: וְכָל בּוֹכְרָא
דְחֲמִירָא תְּפִרוֹק בְּאַמְרָא. וְאַם לֹא תְּפִרוֹק
וְתַקְפִּיָּה. וְכָל בּוֹכְרָא דְאַנְשָׂא. בְּכַנְךָ
תְּפִרוֹק: וְכַכֵּר אֲלַחֲמִיר אֶפְדָּה בְּשֵׂאוֹה.
וְאַן לֵם תְּפִדָּה פֶּאֶקְפָּה. וְכָל בְּבֵר לְכֵר.
מִן בְּנֵיךְ פֶּאֶפְדִּיה: וְהִיָּה בֵּי־שְׂאֵרְךָ בְּנֵיךָ
מִחֵר לֵאמֹר מַה־זֹּאת וְאַמְרַת אֵלָיו בְּחֻזֵּק
יָד הוֹצֵאתָנוּ יְהוָה מִמִּצְרָיִם מִבֵּית עֲבָדִים:
וַיְהִי אֲרִי יַשְׂאֵלְנֶךָ בְּרַךְ. מִחֵר לְמִימֵר
מֵא דָא. וְתִימֵר לִיהַ. בְּתַקְוָה יָד. אֶפְקֵא
יי. מִמִּצְרָיִם מִבֵּית עֲבָדוֹתָא: פֶּאֶדָא
סֵאדְךָ אַבְנֶךָ. גְּדָא קֵאִידָא מֵא דָא. פֶּקוֹד
לָה. בְּשִׂדָּה יָד. אַכְרַנָּא אֵלֶּה. מִן מִצַּר
מִן בֵּית אֲלַעֲבוּדִיָּה: וַיְהִי בֵּי־תְּקִשָּׁה
פִּרְעָה לְשַׁחֲנוֹ סִינַיָּה וְיְהוָה כְּדִי־בְכוֹר
בְּאַרְצְךָ מִצְרָיִם מִכְּכֵר אֲדָם וְעַד־בְּכוֹר
בְּהֵמָה עַד־כֶּבֶד אֲנִי זָבַח לַיהוָה כְּדִי־פְטִירָא
רְחֵם הַזְכָּרִים וְכַד־בְּכוֹר בְּנֵי אֶפְדָּה: וְהוּא.
כַּד אֶקְשִׁי פִּרְעָה לְשַׁלְּחֹתָנָא. וְקַטֵּל יי
כָּל בּוֹכְרָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם. מִבּוֹכְרָא
דְאַנְשָׂא וְעַד בּוֹכְרָא דְבְּעִירָא. עַל בֵּן
אַנָּא דְבַח קָדֵם יי. כָּל פֶּתַח וְלָדָא דְכָרִיא.
וְכָל בּוֹכְרָא דְבְּנֵי אֶפְרוֹק: פֶּלְמָא תַעֲלַב

חלק הדקדוק (ז) והעברת כל פטר רחם לה. תיבת והעברת במטרכה לא בתביר בכל סת"י וכף דכל רפויה וכו' א"ת ויל':
(ח) בבניך תפדה. התרגום תפרוק. וכן כולו פשוט. והערך בדניאל וחטאך בצרקה פרוק: (ט) ויהרג ה' כל בכור. אין כאן פסיק בין
תיבת השם ותיבת כל בכל סת"י כי אם במהופך. ומה שנרגש הכ"ף הוא מפני הו"ו"ד שהיא מפיק שקדמה לה:
שמות ט (כתר תורה)

לאנה באן קד אחרף בני אסראיל קארא
 אדא דנרכם ארה. פאצעדו בעצאמי
 מן ההנא מעכם : ויסעו מסבת ויתנו
 באתם בקצה המדבר : ונטלו מסופות.
 ושרו באתם. בסטר מדברא : פרמא
 רהרו מן סבות : גלו פי איתם. פי טרף
 אבריייה : ויהיה הלך לפניהם יומם
 בעמוד ענן : לנהגם הדרך ולידה בעמוד
 אש דהאיר להם ללכת יומם ולידה : וי.
 מדבר קדמיהון ביממא. בעמודא דעננא
 לדברותהון בארעה. ובלידיא. בעמודא
 דאישתא לאנתרא דהון. למיזר ביממא
 ובלידיא : ואלה סאר בין ידיהם נהארא.
 בעמוד מן גמאם לידהם עדי אמריק.
 ופי אליל בעמוד מן נאר ליצי להם.
 פיסרו נהארא ולידא : לאימיש עמוד
 הענן יומם ועמוד האש לידה לפני העם :
 לא עדי. עמודא דעננא ביממא. ואף לא
 עמודא דאישתא בלידיא. מן קדם עמא :
 לא יוזר עמוד אלגמאם נהארא. ועמוד
 נאר לידא. מן בין ידי ארקום : פ
 וידבר יהוה אל משה לאמר : ומליד יי
 עם משה למימר : תם כלם אלה מוסי
 תבלימא : דבר אר בני ישראל וישבו
 ויחננו לפני פי החירת בין מגדל ובין הים
 לפני בעל צפון נכתו תחנו עד הים :
 מליל עם בני ישראל. ויתבון. וישרון
 קדם פים חירתא. בין מגדול ובין יפא.
 קדם בעיר צפון. לקבליה תשרון עד
 יפא : מר בני אסראיל. אן ירגעון ויגדון
 בין ידי פם אחרות. בין מגדול ובין
 אלבחר. בין ידי בעל צפון. חיאלה
 תגולון עלי אלבחר : ואמר פרעה לבני
 ישראל נככים הם בארץ סגר עליהם
 המדבר : וימר פרעה עד בני ישראל.
 מעורבדון אנן בארעא. אחד עליהון
 מדברא : חתא יקוד פרעון ען בני
 אסראיל. אנהם מתחירין פי אלברד.
 לאן אלבר קד אנגלק עליהם : וחוקתי

פרעון אן ישקנא. קתל אלה כל בכר פי
 בלד מצר. מן בכור אנאם ארי בכור
 ארבהאים. לדאלך אנא דאנה לדה.
 כל פאתח בטן מן בכור אבהאים. וגמיע
 בכור בניי אפדיהם : והיה לאות על ידכה
 ודמוטפת בין עיניך בי בתוך יד הוציאנו
 יהיה מצרים : ויהי לאת על ידך.
 ודתפלון בין עינה. ארי בתקף יד. אפקנא
 יי מצרים : פתכון איה עדי ידך.
 ומנשורא בין עיניך. לאן בשדה יד.
 אכרגנא אלה מן מצר : ק"ו פסוקים סי' יהלא"ל.
 ומפטרין בשעיה סימן י"ט משא מצרים.

ס
 נג"ד לפנת שבת וב' וה' ויהי
 בשלח פרעה את העם וראי נחם
 אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא
 כי ו אמר אלהים פני נחם העם בראתם
 מלחמה ושבנו מצרימה : וחות. כל שלח
 פרעה ית עמא. וקא דברנון יי. אורח
 ארע פלשתאי. ארי קריבא היא. ארי
 אמר יי. דקמא יזועון עמא. פמהזיהון
 קריבא ויתבון המצרים : ובאן למא אמלק
 פרעון אלקום. אן אלה גם יסירהם טריק
 בלד פרסטין. לאנה קריב. לאן אלה
 קאר. כלא ינדם ארקום. אדאראו אהרב
 פורגעו ארי מצר : ויסב אלהים את
 העם דרך המדברים סוף וחמשים עלו בני
 ישראל מארץ מצרים : ואסחר יי ית
 עמא. אורח מדברא לימא דסוף. ומורזין.
 סדיקו בני ישראל מארעא דמצרים :
 פאדארהם אלה. טריק אלבר ארי בחר
 אלקום. ומתעבין. צעדו בני אסראיל
 מן בלד מצר : ויקח משה את עצמות
 יוסף עמו פי השבע השביע את בני
 ישראל לאמר פקד ופקד אלהים אתכם
 והעליתם את עצמתי מזה אתכם : ואסיק
 משה. ית גרמי יוסף עמיה. ארי אומאה
 אומי. ית בני ישראל למימר. מדבר
 דכיר יי יתבון. ותסקון ית גרמי מפא
 עמכון : פאכר מוסי עצאם יוסף מעה.

נ

חלק הדקדוק א) לנחם. נקוד פת"ח שהוא כמו לנחוחם (ר"ב)

א

הירתא. דקדם בעיר צפון: וכלבוהם אלמצריון. ורחקוהם נאלין עלי אברה. גמיע כיל מראב פרעון. ופרסאנה ונדה. ערי פם אלהרות. בין ידי בעל צפון: ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם ויראו מצר ויצעקו בני ישראל אליהוה: ופרעה קריב. וקפו בני ישראל ית עניהון. והא מצראי נטלין בתריהון. ודחילו לחדא. וזעיקו בני ישראל קדם יי: פדמא קרב פרעון. שלו בני אסראיל עיונהם. פאדא בארמצריון ראחלין וראהם. פכאפו גרא. וצרכו ארי אלה: ויאמרו אלי משה המבדי אין יקברים במצרים לקחתנו למות במדבר מדי זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים: ויאמרו למשה המדלית קברין במצרים. דברתנא לממת במדברא. מא דא עבדת לנו. לאפקותנא ממצרים: קאלו למוסי. אמן עדם אקבור במצר. אכדתנא דנמות פי אדבר. מא דא צנעת לנו. אד אכרתנא מן מצר: הלא זה הדבר אשר דברנו איה במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה אתי מצרים פי טוב לנו עבד אתי מצרים ממתנו במדבר: הלא דין פתגמא. דמלינא עמד במצרים לומר. שבוק ממנא ונפלה ית מצראי. ארי טוב לנו דנפלה ית מצראי. מדנמות במדברא: אדום הדא אקבור. אדי קלנאה לך במצר קאילין. דענא נכדם ארמצריון. לאן כדמתנא להם אצרה לנו. מן מותנא פי אבר: ויאמר משה אליהעם אלתיראו התיצנו וראו את ישועת יהוה אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תספו לראתם עוד עד עולם: ואמר משה לעמא לא תדחיון. אתעתרו. וחו ית פורקנא דיי. די עביד לבון וימא דין. ארי. דחיותון ית מצראי וימא דין. לא תיספון. למחיותון עוד עד עלמא:

אתי לב פרעה ודרף אחריהם ואנברה בפרעה ובכריחילו וידעי מצרים כי יאני יהוה ויעשו כן: ואתקף ית לבא דפרעה ודרף בתריהון. ואתקף בפרעה ובכד משרותיה. וידעון מצראי ארי אנה יי. ועברו כן: ואשרד קלב פרעון ויכלבהם. ואתעצם בפרעון וגמיע נדה. ויעלם ארמצריון אני אלה. פצנעו כדאך: ויגר למלה מצרים כי ברה העם ויהפך לבב פרעה ועבריו אליהעם ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו: ואתהיא למלכא דמצרים. ארי אזל עמא. ואתהפך. לבא דפרעה ועבדהו בעמא. ויאמרו מא דא עבדנא. ארי שלחנא ית ישראל מפולחנא: פאכבר מלך מצר. אן אלקום קר הרבו. אנקלב קלבה וקואדה אליהם. וקאלו מא דא צנענא. אד אטקנא בני אסראיל מן כדמתנא: ויאסר את רכבו ואת עמו לקח עמו: ומקיס ית רתפיה. וית עמיה דבר עמיה: פאסרג מרכבה. ואכר קומה מעיה: ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלשם עלי כלי: ודבר. שית מאה רתפין בתרין. וכל רתפי מצראי. ונברין ממנן על פולחון: ואכר סת מאיה מרכבא מכתארא. וסאיר מראב ארמצריון אדון כדאך. וקואד ערי גמיעיהם: ויחוק יהוה את לב פרעה מלך מצרים וירדף אחרי בני ישראל ובני ישראל יצאים ביד רמה: ותקוף יי. ית לבא דפרעה מלכא דמצרים. ודרף. בתר בני ישראל. ובני ישראל. נפקין כריש גרי: פשרד אלה קלב פרעון מלך מצר. וכלב בני אסראיל. והם בארנגין ביד רפיעה: וירדפו מצרים אחריהם וישגו אותם חנים עליהם כריסוס רכב פרעה ופרשו וחילו עדיפי חחורת לפני בעל צפון: וירדפו מצראי בתריהון. ואדביקו יתהון כד שרון על וימא. כד סוסות רתפי פרעה. ופרשוה ומשרותיה. על פום

חלק הדקדוק. ב) להוציאנו במצרים. האלף במקין והיה ראוי להוציאנו והוא כמו אנו בני (רי"ב): קאל

קאל מוסי לאדקום לא תכאפו. קפו
 ואנצרו מגותה' אלה. אדי יצנעהא לכם
 אליום. פאנכם כמא ראיתם אלמצריון
 איום. לא תעאורו אין תרוהם אברא צי'
 אדהר: יהוה ירחם לכם ואתם תחרשו:
 יי יניח לבון קרב. ואתון תשתקון:
 אלה יהארב ענכם. ואנתם פאמסכו: פ
 ויאמר יהוה אל-משה מה-תצעק אלי
 דבר אל-בני-ישראל ופעו: ואמר יי
 למשה. קבילת צלותך. מדיל עם בני
 ישראל וימדון: פקאל אלה למוסי. מא
 תצרך אליו. מרובני אסראיך אן ירחרון:
 ואתה הרם את-מטף ונטה את-ידך עדי
 הים ובקעהו ויבאו בני-ישראל בתוך
 הים ביבשה: ואת טול ית חיטתך. וארים
 ית ידך. על ימא ובועה. וייעדון בני
 ישראל. בגו ימא ביבשתא: ואנת ארפע
 עצאך. ומד ידך. עדי ארבחר ושקה.
 וידלון בני אסראיך. פיוסמה פי אריבאם:
 ואני הנני מחוק את-לב מצרים ויבאו
 אחריהם ואבברה בפרעה ובכל-הילדו
 ברכבו ובפרשיו: ואנא. האנא מתקוף
 ית לבא דמצראי. וייעדון בתריהון.
 ואתיקר בפרעה ובכל משריתיה.
 ברתבוהי ובפרשוהי: והאנא משדד
 קרב אלמצריון. וידלון וראהם. ואתעצם
 בפרעון ובגמיע נגדה. ומראכבה
 ופרסאנה: וידעו מצרים פיי-אני יהוה
 בהכבדי בפרעה ברכבו ובפרשיו: וידעון
 מצראי ארי אנא יי. באתיקרותי בפרעה.
 ברתבוהי ובפרשוהי: ויערם אלמצריון
 אני אלה. אדא תעצמת בפרעון.
 ומראכבה ופרסאנה: ויפע מלאך
 האלהים ההלך לפני מתנה ישראל ויגד
 מאחריהם ויפע עמוד הענן מפניהם
 ויעמד מאחריהם: ונטל מלאכא דיי.
 דמדבר קדם משריתא דישראל. ואתא
 מבתריהון. ונטל. עמודא דעננא מן
 קדמיהון. ושדא מבתריהון: פרחל מלך
 אלה. אסאיר בין ידי עסכר בני אסראיל.

ג

וצאר איהם. ורחל עמוד אנמאם מן בין
 ידיהם. ווקף וראהם: ויבא בין מתנה
 מצרים ובין מתנה ישראל ויהי הענן
 והחשך ויאר את-הקלחה ולא-קרב זה
 אריזה פלי-הקלחה: ועאל. בין משריתא
 דמצראי. ובין משריתא דישראל. והוה
 עננא וקבדא למצראי. ולישראל נהר
 פד ליליא. ודא אתקרבנו דין. לות דין
 פד ליליא: פדכל בין עסכר אלמצריון.
 ובין עסכר אראסראיון. פכאן אנמאם
 ואצלואם. ונשיא אריד. ורם יתקדם
 אחרהמא ארי אלאכר טוד אריד: ויט
 משה את-ידו עדי-הים ויגד יהוה את-
 הים ברוח קדים עזה פלי-הקלחה וישם
 את-הים לחרבה ויפקעו הפים: וארים
 משה ית ידו על ימא. ודבר יי ית
 ימא. ברוח קדומא תקיף פד ליליא.
 ושויו ית ימא ליבשתא. ואתבועו מיא:
 פמד מוסי ידה עדי ארבחר. וסיר אלה
 ארבחר. בריח קבל צעבה טול אליל.
 התא ציירה גפאפא. בעד מא אנשק
 אלמא: ויבאו בני-ישראל בתוך הים
 ביבשה והמים להם חומה מימנם
 ומשמאלם: ועאלו בני ישראל. בגו ימא
 ביבשתא. ומיא להון שורין. מופניהון
 ומשמאלהון: ודכלו בני אסראיל. פי
 וסט ארבחר פי אריבאם. ואלמא להם
 אסוארא. ען ימינהם וען יסארהם:
 וירדפו מצרים ויבאו אחריהם כל סוס
 פרעה רכבו ופרשיו אל-תוך הים: וירדפו
 מצראי ועאלו בתריהון. כל סוסות פרעה.
 רתבוהי ופרשוהי. לגו ימא: וכלבוהם
 אלמצריון ודכלו וראהם. גמיע כיל
 פרעון. ומראכבה ופרסאנה. אלי וסט
 ארבחר: ויהי באשמרת הפקר וישקף
 יהוה אל-מתנה מצרים בעמוד אש וענן
 ויהם את מתנה מצרים: והוה במפלת
 צפרא. ואסתכי יי למשריתא דמצראי.
 בעמודא דאישתא ועננא. ושניש. ית
 משריתא דמצראי: פלמא כאן פי נובה

אלגדאה. אטלע אלה ער' עסכר
 אלמצריון. בעמוד מן נאר ונמאם.
 פאהאמה: ויסר את אפן מרפבתו
 וינהגהו בכבודת ויאמר מצרים אנוסה
 מפני ישראל כי יהיה גלתם להם במצרים:
 ואערי. ית גלגלי רתביהון. ומדברין להון
 בתקוף. ואמרו מצר'אי. אערזק מן קדם
 ישראל. ארי דא היא גבורתא די'. העבר
 להון קרבין במצרים: ואזא רואלב
 מראבבהם. וסאקהם בענף. הין קאל
 אלמצריון. נהרב מן בין ידי אלאסראריון.
 לאן אלה. יחארב ענהם אלמצריון: פ
 יאמר יהוה אר'משה נטה את ידך על
 הים וישבו המים על מצרים על ירכבו
 ועל פרשיו: ואמר י' למשה. ארים ית
 ידך על ימא. ויתובן מ'א על מצר'אי.
 עד רתביהון ועל פרשיהון: פקאל אלה
 למוס'. מד ידך ער' אלבחר. וירגע
 ארמא ער' אלמצריון. ומראבבהם
 ופרסאנהם: ויש משה את ידו על הים
 וישב הים לפניו בקר לאיתנו ומצרים
 נסים לקראתו וינער יהוה את מצרים
 בתוך הים: וארים משה ית ידו על
 ימא. ותב ימא. לעדן צפרא לתוקפיה.
 ומצר'אי ערקין לקדמותיה. ושגיך י'.
 ית מצר'אי בנו ימא: פמד מוס' ידה
 ער' אלבחר. ורגע אלבחר. ענד אתגאה
 אנדאה לצעובתה. והם הארבין תלקאה.
 פגרקהם אלה פי וסטח: וישבו המים
 ויכסו את ירכב ואת הפרשים לכל חיר
 פרעה הפאים אחריהם בים לאינשאר
 בהם עד אחד: ותבו מ'א. וחפו ית
 רתביא וית פרשיא. לכל משרית פרעה.
 העלא בתריהון בימא. לא אשתאר בהון
 עד חד: באן רגע אלמא. וגטא אמראבב
 ואלפרסאן. וסאיר גיוש פרעון. אדאכלין
 וראהם פי אלבחר. רם יבק מנהם ולא
 ואחר: ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך
 הים והמים קדם חמה מימינם ומשמאלם:
 ובני ישראל. הליכו ביבשתא בנו ימא.

ומיא להון שורין. מ'פניהון ומשמאלהון:
 ובני אסראר. סארו פי אריבאם פי וסט
 אלבחר. וארמא להם אסוארא. ען
 ימאנהם וען יסארהם: וישע יהוה ביום
 ההוא את ישראל מיד מצרים וירא
 ישראל את מצרים מת על שפת הים:
 ופרק י'. בימא ההוא. ית ישראל מיד
 דמצר'אי. וחוא ישראל ית מצר'אי. מיתין
 עד ב'ין ימא: פאנאת אלה. פי דאך
 אלים. בני אסראריל מן יד אלמצריון.
 וראו בני אסראר אלמצריון. מאיתין
 ער' שאטי אלבחר: וירא ישראל את
 ה' תגדלה אשר עשה יהוה במצרים
 ויראו העם את יהוה ויאמינו ביהוה
 ובמשה עבדו: וחוא ישראל ית גבורת
 ידא רפתא. העבר י' במצר'אי. ורחיקו
 עמא מן קדם י'. והימינו במימרא די'.
 ובניאיות משה עבדו: וראו בני אסראר
 אלאפה אלעצימה. אדי אחלהא אלה
 באמצריון. פכאפו אלקום אלה. ואמנו
 באדה. ובמוס' רסודת: פ

ד

או ישיר משה ובני ישראל את השירה
 הזאת ליהוה ויאמרו לאמר אשרה ליהוה
 כי ינאה נאה סוס ורכבו רמה בים: פכן
 שפח משה ובני ישראל. ית הושפחתא
 דדא קדם י'. ואמרו למימר. נשפח
 ונדי קדם י'. ארי אתגא על גיותניא
 וניאותא דיליה היא. סוסא ורכביה רמא
 בימא: חניד סבח מוס' ובני אסראר.
 בהדה אתסנחה ללה. וקאו אנמעין.
 נסבח ללה אד אקתדארה אקתדארא.
 ארכיד ורכאבהא רמא בהם פי אלבחר:
 עזי וזמרת יה ויהי יי לישועה זה אלי
 ואנוהו אלהי אבני וארממנהו: תוקפי
 ותושפחתי דחילא י'. אמר במימרה
 והוה לי לפריק. דין אלהי ואבני ליה
 מקדש. אקדא דאבתתי ואפלה קדמותי:
 עזי ומנדי אלאולי. אדי כאן לי גותא.
 הדא טאיקי אוי אדיה. אלאה אבי
 ארפעת: יהוה איש מלחמה יהוה שמו:

יי מארי נצחן קרביא יי שמיח : אלה
 דו ארמלאחם . אלה אסמה : נמרצבת
 פרעה וחילו ירה בים ומבחר שלשון
 טבעו בים-סוף : רתפי פרעה . ומשרותיה
 שרי בימא . ומבחר גברוהי אטבעו
 בימא דסוף : מראבב פרעון . ונגדה ודא
 בהם פי אלבחר . וכיאר קואדה גרין
 פי בחר ארקלזם : תהמת יבסימו יררו
 במצולת גמז-אבן : תהומיא חפו עליהון .
 נחתו לעומקיא פאבנא : אלגמר גמאהם .
 ונזרו פי ארקער בארחהארה : ימינה
 יהיה נאדרי בפת ימינה יהיה תרעין
 אויב : ימינה יי . אדירא בחילא . ימינה
 יי תברת סנאה : ימינך יא רב גזירה'
 ארקווה . ימינך יא רב תרהב אעדא :
 וברב נאינה תהרם קמיה תשלח חרנה
 יאכלמו פקש : ובסי תיקפך תברתנין
 דרקמו על עפך . שלחת רוגנה . שיצינין
 פנורא רקשא : ובכתרה אקתדארך
 תהרם מקאומיך . תבעת בסכמך .
 יאבלהם כארקש : וברוח אפיה גערמו
 מים נצבו כמזינד נזרים קפאו תהמת
 גלב-ים : ובמימר פומך חכימו מיא קמו
 בשור אזדיא . קפו תהומי בלבא דימא :
 זברית גצנך תערם אלמא . ווקפת
 כאראמואד אלהואטר . וגמדת אלגמר
 פי קרב אלבחר : אמר אויב ארדה אשיג
 אחקק שלג המלאמו נפשי ארוק חרפי
 תורישמו ידי : דהוה אמר סנאה . ארדוף
 ארביק אפליג בזתא . תסבע מנהון נפשי
 אשדוף חרפי . תשיצינין ידי : אד קאר
 אלעדו . אכלבהם פאלחקהם . ואקסם
 סלבהם . תשתפי מנהם נפסי . אנרד
 סיפי . פתקרצהם ידי : נשפת ברוחה
 פסמו ים צללו בעופרת במים אדירים :
 אמרת במימרך חפא עליהון ימא

אשתקעו פאברא . במיין תקיפין : אהבת
 בריחך גמאהם אלבחר . ורסכו כארצאין .
 פי אלמא אלגזיר : מי-כמכה באלם
 יהיה מי כמכה נאדר פקדש נורא תהלת
 עשה פקדא : לית בר מנה אתה הוא אלהא
 יי . לית אלה אלא אתה אדיר בקודשא .
 דחיל תושנחן עביד פרישן : מן מתלך פי
 אלמעבוראת יא רב . מן מתלך אנגלי
 אלמקדם . מכווף אלמראיח צאנע
 אדעגובאת : נטית ימינה תבלעמו ארץ :
 ארימת ימינה . בלעתנין ארעא : מדדת
 ימינך . פאבתלעתהם אלארץ : נחית
 בתסדה עסיו גאלת גהדת בעוף ארי
 נוה קדשה : דברהי פטבותך לעמא דנן
 דפרקתא . דברהי בתוקפך דירא
 דקודשך : וסירת בפלך אשעב אדי
 פכנתהם . וסקתהם בעיך ארי מאוא
 קדסך : שמעו עפים ירגזון חיר אחו
 ישיבי פלשת : שמעו עממיא וועו . תחלא
 אחרתנין . לדהו יתבין בפלשת : סמעת
 אלאמם ורגזת . ואכר אמר סכאן
 פלסטין : אז נבהלו אלופי אדום אידי
 מואב יאחזמו רעד נמנו כל ישיבי כנען :
 בכן אתבהילו נרברי אדום . תקיפי מואב .
 אחרתנין רתיתא . אתברו . כל דהו יתבין
 בכנען : חניד דהשו צנאדיר אדום .
 ואגרא מואב . מסכתהם ארעדה . ומאנ .
 גמיע סכאן כנעאן : תפל עליהם אימתה
 ופחד בגדל זרועה . דמו כאבן עדיעבר
 עפך יהוה עדיעבר עסיו קנית : תפול
 עליהון אימתא ודחלתא . בסני תוקפך
 ישתקון פאבנא . עד דיעבר עפך יי ית
 ארננא . עד דיעבר . עמא דנן דפרקתא
 ית ירדנא : תקע עליהם אהיבה ואלפוע .
 בעצם קדרתך יסכתון כארחהארה . ארי
 אן יגוז שעבך יא רב . ארי אן יגוז

אלשעב

חלק הדקדוק (ג) מרכבת פרעה . המ"ם בפתח ופתח מרכבה ד' סוסים [רי"ב] : (ד) וברוב גאונך . השוא שחתח הון
 נע [שם] : (ה) נחית בחסדך וכו' נאלת בעיך וכו' נחית ונהלת מהרגמין דברהי בשתיחן . כי פירוש אחר לשתיחן : (ו) תפל עליהם
 אימתה . תרגמו תפול כלשון חמקרא כי הפחד מעצמו נפל עליהם סכה האותות שראו ואינו דרך בקשה . והרע שאפילו בתיבת יאחוסו
 הער הרגם אחריון וזה לך האות דלאו לשון בקשה הוא : (ז) ירמו כאבן . שרשו דמס סן הכפולים והוה ראוי ירמו בקסין והקלו המלה כי
 הדגש שהוא בפא הפעל להברו כי הוא לשון ופעל ולכן סככו על הסבין והקלו המלה כמנהג [רי"ב] :

אשעב אדון מלכתהם: תבאמו ותפעמו
 בחר נחלתך מכון לשבתך פעלת יהוה
 מקדש אדני בונני ידך: תעלנון.
 ותשרינון בטורא דאחסנתך. אתר לבית
 שכינתך. אתקינתא יי. מקדשא יי.
 אתקנהי ידך: גואא תאתי בהם.
 ותגרסהם פי גבר נחלתך. מהייא
 לסכינתך. צנעתהא יא רב. מקדסא יא
 רב אצלחתה ידך: יהוה ימלך לעלם
 ועד: יי מלכותיה לעלמא ולעלמי
 עלמיא: אלה מלך אדהר ואלאבד: פי
 בא סוס פרעה ברבבו ובפרשיו בים וישב
 יהוה עדהם אתימי הים ובני ישראל
 הלכו ביבשה בתוך הים: ארי עליו
 סוסות פרעה. ברתבוהי ובפרשוהי בימא.
 ואתיב יי. עליהן ית מי ימא. ובני
 ישראל. הדיכו ביבשתא בנו ימא: אר
 דכל כיל פרעון. ומראכבה ופרסאנה פי
 אלבחר. פארדר אלה עליהם מא אלבחר.
 ובני אסראיל. סארו פי אריבאם פי וסט
 אלבחר:

פ

ותקח מרים הנביאה אחות אהרן
 אתייהתף בידה ותצאן כדתינשיים
 אחריה בתפיים ובמחלת: ונסיבת מרים
 נביאתא. אחתיה דאהרן. ית תופא בידה.
 ונפקא כד נשיא בתרהא. בתופין ובתנגין:
 תם אכדת מרים אנבייה. אבת הרון.
 דפא פי ידהא. פכרג נמיע אנסא וראהא.
 בדפוף וטבור: ותען להם מרים שירו
 ליהוה פייגאה גאה סוס ורכבו רמה בים:
 ומעניא להון מרים. שפחו ואורו קדם יי
 ארי אתגאי על גיותגיא וגיאותא דידיה
 היא סוסיא ורכביה רמא בימא: ונאובתהון
 מרים. סבחו ללה אר אקתדר אקתדארא.
 אכיל ורכאבהא רמא בהם פי אלבחר:
 ויסע משה אתישראל מים
 סוף ויצאו ארמדבר שור וילכו שלשת
 ימים במדבר ולא מצאו מים: ואפיר
 משה ית ישראל מימא דסוף. ונפקו
 למדברא דחגרא. ואזרו תדתא יומין.

במדברא וקא אשכחו מיא: ורחל מוסי
 בני אסראיל מן בחר אלקוזם. וכרגו
 ארי ברייה שור. וסארו תלאתה איאם.
 פי אלבר ולם יגרו מאא: ויבאו מרתה
 וקא יכלו לשלת מים ממרה פי מרים
 הם על-בן קרא שמה מרה: ואתו למרה.
 ולא יכירו. למשתי מיא ממרה. ארי
 מרירין אנון. על בן קרא שמה מרה:
 וגאו ארי אלמרירה. ולם יטיקו אן ישרבו
 מנהא מאא. לאנה מר. לדאדך סמית
 אלמרירה: וילנו העם ער-משה לאמר
 מהנשתה: ואתרעמו עמא. עד משה
 דימר מא נשתי: פתמר ארקום. עלי
 מוסי קאידין מא נשרב: ויעק אל-
 יהוה ויורהו יהוה עין וישקה אר-המים
 וימתקו המים שם שם לו הק ומשפט
 ושם נסחו: וצלי קדם יי. ואלפיה יי
 אעא. ורמא למיא. ובסומו מיא. תפן
 גור ליה. קים ודין ותמן נסויה: פרעא
 ארי אלה. ודלה עלי שגרה. מרח מנהא
 פי אלמא פחרא תם צייר לה. רסומא
 ואחכאמא ותם אמתחנה: ויאמר אם-
 שמוע תשמע לקול יהוה אלהיך והישר
 בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת
 כדתיקו כדתימחלה אשר-שמתי
 במצרים לא-אשים עךך פי אני יהוה
 רפאך: ואמר אם קבא תקפיר.
 דימרא די אלהך. ודבשר קדמוהי
 תעביר. ותצית לפקודוהי. ותטר כד
 קדמוהי. כד מרעין. דשויתי במצרים לא
 אשוינון עךך. ארי אנא יי אסך: וקאל
 אן קבדת אמר אלה רבך. וענעת
 אמסתקים ענדה. ואנצתת ארי וצאיאת.
 וחפצת נמיע רסומה. פגמיע אמראין.
 אתי אחללתהא בארמצרון לא אהל
 פיך שייא מנהא. לאני אלה מעאפיך:
 ויבאו אילמה ושם שהים
 עשרה עינת מים ושבעים המרים ויחני
 שם עליהמים: ואתו לאילם. ותמן תרו
 עסר. מבויעין דמיון ושבעין דקלון. ושרו

ה*

על מִיָּא: חם נאו ארִי אֵלִים. ותם אתני
 עשר עין מא וסבעין נכרה. פנזלו תם
 ערִי אֵלֵמָּא: וְיִסְעוּ מֵאֵלִים וְיָבֹאוּ כְּרִי
 עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְּבַר־סִין אֲשֶׁר בֵּין
 אֵלִים וּבֵין סִינֵי בְּחַמְשָׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לְחַדֵּשׁ
 הַשָּׁנִי לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וְגִמְרוּ
 מֵאֵלִים. וְאֵתוּ. כִּד בְּנִשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 לְמִדְבַּר דְּסִין. דְּבֵין אֵלִים וּבֵין סִינֵי.
 בְּחַמְיִשָּׁתַּת עֶסְרָא יוֹמָא לְרַחֵא הַנִּנְנָא.
 לְמִפְקָדוֹן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם: וּרְחִלוּ מִן
 אֵלִים. וְגֵאת גְּמֵאעָה בְּנֵי אִסְרָאֵל אֲרִי
 בְּרִייה' סִין. אֲרִי בֵין אֵלִים וּבֵין סִינֵי. פִּי
 יוֹם כְּאֵמֶם עֶשְׂרֵי מִן אֲשֶׁרֶר אֲתֵאנִי.
 לְכַרוּגְהֶם מִן בְּרַד מִצְרַיִם: וְיִלְיִנוּ כְּרִי
 עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן
 בְּמִדְבָּר: וְאֲתַרְעֻמוּ. כִּד בְּנִשְׁתָּא דְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל. עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן בְּמִדְבַּרָא:
 פִּתְדַמְר גְּמֵאעָה בְּנֵי אִסְרָאֵל. עַל־י
 מוֹסִי וְהָרוּן פִּי תֵלֶךְ אֲלִבְרִייה: וְיֵאמְרוּ
 אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־יִתֵּן מוֹתֵנוּ בְּיַד־
 יְהוָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל־יַסּוּר
 הַבָּשָׂר בְּאֲכֻלְנוּ לֶחֶם לְשֹׁבַע בִּי־הוֹצֵאתָם
 אֲתָנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְחַמִּית אֶת־כִּדִּי
 הַקָּהֵל הַזֶּה בְּרָעַב: וְאֵמְרוּ לְהוֹן בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל. לֵוִי דְּמִיתְנָא קְדָם יי בְּאֶרְעָא
 דְּמִצְרַיִם. כִּד הוֹינָא יִתְבִּין עַל דְּיִדֵי
 בְּשָׂרָא. כִּד הוֹינָא אֲבָלִין לְחֵמָא וְסָבְעִין.
 אֲרִי אִפִּיקְתוּן יִתְנָא לְמִדְבַּרָא הַרִין.
 לְקַמְדָא. יֵת כִּד קֵהֵלָא הַרִין בְּכַפְנָא:
 וְקֵאלוּ דֵהֶם בְּנֵי אִסְרָאֵל. יֵא לִיתְנָא מִתְנָא
 בְּאֵמֵר אֵלֵה פִי בְרַד מִצְרַיִם. פִּי גְלוּסְנָא
 עַרִי קְדוֹר אֲדַחֵם. וְאֲכַלְנָא מִן אֲטַעָאם
 שְׁבַעֲנָא. אֵד אֲכַרְגַּתְמוּנָא אֲרִי הַדָּה
 אֲלִבְרִייה. רֵתְקַתְרוּ גְּמֵיַע הוּדָא אֲדַגּוּק
 בְּאֲרַגּוּעַ: ׀ וְיֵאמֶר יְהוָה אֲדִי
 מֹשֶׁה הִנְנִי מִמַּטִּיר לְכֶם לֶחֶם מִן־הַשָּׁמַיִם
 וְיֵצֵא הָעָם וְקִקְטוּ דְּבִרְיִים בְּיוֹמוֹ לְמַעַן
 אֲנַסְפוּ הַיָּדָה בְּתוֹרַתִי אִסְרָאֵל: וְאֵמֶר יי
 לְמֹשֶׁה. הָאֵנָּה מַחִית לְכוּן. לְחֵמָא מִן

(*) וילינו קרי

שְׁמִיָּא. וְיִפְקוּן עֲפָא וְיִקְטוּן פְּתָגָם יוֹם
 בְּיוֹמֵיהָ. בְּרִיד דְּאֲנַסְפוּ. הַדְּרִבּוֹן בְּאֲרִי־תִי
 אִם לָא: פִּקְאֵר אֵלֵה לְמוֹסִי. הָאֵנָּה
 מְנַזֵּל לְכֶם טַעֲמָא מִן אֲסַמָּא. יִכְרַג אֲקוּם
 וְיִקְטוּנָה אֲמֵר יוֹם בְּיוֹם. לְכִי אֲמַתְהַנְהֶם.
 אִסִּירוּן פִּי שְׂרָאִיעֵי אִם לָא: וְהוּהִי בְּיוֹם
 הַשָּׁשִׁי וְדִכְיֵנוּ אֶת אֲשֶׁר־יָבִיֵאוּ וְהוּהִי
 מִשְׁנָה עַל אֲשֶׁר־יִקְטוּ יוֹם יוֹם: וְהוּהִי
 בְּיוֹמָא שְׁתֵּיתָאָה. וְיִתְקַנּוּ יֵת דְּיִתְנוּ.
 וְהוּהִי עַל הַד הַרִין. עַל דְּיִקְטוּן יוֹם יוֹם:
 פִּאדָא כְּאֵן פִּי אֲלוּם אֲסַדָּם. יִצְלַחוּן מֵא
 יֵאתוּ בָהּ. וְיִכוּן מְצַעֲפָא. עַל־י מֵא יִלְקַטוּן
 פִּי כֹל יוֹם: וְיֵאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־כָּל־בְּנֵי
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲרַב וְיַדְעֵתֶם כִּי יְהוָה הוֹצִיא
 אֲתָכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וְאֵמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.
 לְכָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּרַמְשָׂא. וְתַדְעוּן. אֲרִי
 יי. אִפִּיק יִתְבִּין מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם: פִּקְאֵר
 מוֹסִי וְהָרוּן. לְגַמְעֵי בְּנֵי אִסְרָאֵל. בְּאֵעֲשָׂא
 תַעֲדָמוּן. אֵן אֵלֵה אֲכַרְגַּכֶּם מִן בְּרַד מִצְרַיִם:
 וּבִקֵּר וְרֵאִיְהִם אֶת־כְּבוֹד יְהוָה בְּשִׁמְעוּ
 אֶת־תְּלַנְתִּיכֶם עַל־יְהוָה וְנַחְנוּ מָה פִּי
 תְּלוּנוּ עֲלֵינוּ: וּבְצַפְרָא. וְתַחֲזוּן יֵת יִקְרָא
 דְּיִי. בְּדִשְׁמֵיַעַן קְדָמֵיהִי הַיּוֹרְעַמְתְּכוּן עַל
 יי. וְנַחְנָא מָא. אֲרִי מִתְרַעַמְתוּן עַלְנָא:
 וּבְאֲרַגְדָּאָה תִנְצְרוּ כְרִם אֵלֵה. אֵד סַמַּע
 תְּדַמְרַכֶּם עֲלֵיהָ. וְנַחַן מִן. אֵד תְּתַדְמְרוּן
 עַלְיָנָא: וְיֵאמֶר מֹשֶׁה פִּתַּת יְהוָה לְכֶם
 בְּעֲרַב בְּשָׂר לְאֲכָל וְדַחֵם בְּבִקֵּר לְשֹׁבַע
 בְּשִׁמְעַע יְהוָה אֶת־תְּלַנְתִּיכֶם אֲשֶׁר־אֲתֶם
 מְלִינִם עֲלוּ וְנַחְנוּ מָה לָא־עֲלֵינוּ תְּלַנְתִּיכֶם
 כִּי עַל־יְהוָה: וְאֵמֶר מֹשֶׁה. בְּרִיתֵן יי לְכוּן
 בְּרַמְשָׂא בְּסָרָא לְמִיבַל. וְלְחֵמָא בְּצַפְרָא
 לְמַסְבָּע. בְּדִשְׁמֵיַעַן קְדָם יי הַיּוֹרְעַמְתְּכוּן.
 דְּאֵתְנוּ מִתְרַעַמִין עַלְהוּי. וְנַחְנָא מָא. לָא
 עַלְנָא תוֹרְעַמְתְּכוּן אֲלֵהוּן עַל מִימְרָא דְּיִי:
 קֵאל מוֹסִי דֵאךְ. כְּאֵן יַעֲטִיכֶם אֵלֵה
 בְּאֲרַעֲשָׂא לְחֵמָא תֵאכְלוּנָה. וְטַעֲמָא
 בְּאֲרַגְדָּאָה תִשְׁבַּעוּנָה. אֵד סַמַּע תְּדַמְרַכֶּם
 אֲרִי־תְתַדְמְרוּ עֲלֵיהָ. וְנַחַן מִן. לִים עַלְיָנָא

(*) תלינו קרי

תדרגכם

תִּדְמַרְכֶם בְּדַעְרֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־
 אֶהְרֹן אָמַר אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְרָבוֹ
 לִפְנֵי יְהוָה כִּי שָׁמַע אֶת תְּלִנְתֵיכֶם:
 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאֶהְרֹן אֵימַר לְכֹל בְּנֵי־שֵׁתָא
 דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל קְרֹבוּ קָדָם יי אֲדֵי שְׁמִיעֵן
 קְדָמוּהִי תוֹרַעְמַתְכוֹן: פְּקַד מוֹסִי לְהֶרֶן.
 קוֹד גַּמְאָעִיהּ בְּנֵי אִסְרָאֵל. תְּקַדְמוּ בֵּין
 יְדֵי אֱלֹהִים. לֹאנְהָ קֹד סַמַּע תְּדַמְרַכֶם:
 וַיְהִי כַּדְבַר אֶהְרֹן אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל וַיִּפְּנֵוּ אֶל־דְּמֹדְבָר וְהִנֵּה כְבוֹד
 יְהוָה נִרְאָה בְּעֵנָן: וְהוּא כַּד מְלִיל אֶהְרֹן
 עִם כָּל בְּנֵי־שֵׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶתְפְּנִיאוּ
 לְמַדְבְּרָא וְהוּא יִקְרָא דִּי יי אֶתְגְּדֵי בְּעֵנְנָא:
 פְּלִמָּא כְּלִם הֶרֶן בְּדֹאדְךָ גַּמְאָעִיהּ בְּנֵי
 אִסְרָאֵל. אֶתְפְּתוּ אֲדֵי אֵבֶר. פֹּאדָא בְּנוֹר
 אֲדָה. קֹד צַהַר פִּי אֲדֹגְמָאם: פ
 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמְלִיל יי
 עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: תָּם כְּלָם אֲדָה מוֹסִי
 תְּכַלִּימָא: * שְׁמַעְתִּי אֶת־תְּלִנְתֵי בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל דְּבַר אֱלֹהִים לֹאמַר בֵּין הָעַרְבִים
 הָאֲכַדוּ בְּשֵׁר וּבְכַקֵּר תִּשְׁבַּעוּ־לְחַם
 וַיִּדְעַתֶם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: שְׁמִיעֵ
 קְדָמוּ יֵת תוֹרַעְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מְלִיל
 עֲמַהוֹן לְמִימַר. בֵּין שְׁמֵשִׁיא תִיכְרוֹן בְּסַרְא.
 וּבְצַפְרָא תִסְפַּעוּן לְחָמָא. וְתִדְעוּן. אֲדֵי
 אֲנָא יי אֶלְדָּכוֹן: קֹד סַמַּעַת תְּדַמַר בְּנֵי
 אִסְרָאֵל. קוֹד דְּהֶם. בֵּין אֲדִגְרוּבִין תֹּאכְרוֹן
 לְחָמָא. וּבֹאֲלֹגְרָאָה תִשְׁבַּעוּן טַעֲמָא.
 וְתַעֲדִמוּן אֲנִי אֱלֹהִים רַבְכֶם: וַיְהִי בְעַרְב
 וְתַעֲלֵד הִשְׁלוּ וְתַכֶּם אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבְכַקֵּר
 הִיְתָה שְׁכֵבֶת הַפֶּלֶס סָבִיב לְמַחֲנֶה: וְהוּא
 בְּרַמְשָׂא. וְסִדְקַת שְׁלִיו. וְחַפַּת יֵת
 מִשְׁרִיתָא. וּבְצַפְרָא. הוּת נַחְתַּת טַלָּא.
 סְהוֹר סְהוֹר לְמִשְׁרִיתָא: פְּלִמָּא כֹּאן
 בֹּאֲרַעֲשָׂא. צַעַד אִסְרוּא. פִּנְטָא אֶלְעִסְכֵר.
 וּבֹאֲלֹגְרָאָה כֹּאן סַכְבֵּי אֶטְל. חוּאֲדֵי
 אֶרְעִסְכֵר: וְתַעֲלֵד שְׁכֵבֶת הַפֶּלֶס וְהִנֵּה עַד־
 פְּנֵי הַמְּדַבֵּר דִּקְ מַחְסָפִים יִדְק בְּכַפֵּר עַד־

הָאֶרֶץ: וְסִדְקַת נַחְתַּת טַלָּא. וְהוּא. עַד אֶפְרַי
 מְדַבְּרָא דְעֵדִיק מְקַרְפָּה. דְעֵדִיק דְגִיד בְּגִידָא
 עַד אֶרְעָא: וְדַמָּא צַעַד סַכְבֵּי אֶטְר. פֹּאדָא
 עַלִי וְנָה אֲדַבְרִייהּ בְּשֵׁי דְקִיק מְדַחְוָנ.
 דְקִיק בְּאַרְמַק עַלִי אֶלְאֶרֶץ: וַיִּרְאוּ
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אֶחָיו מִן הוּא
 כִּי לֹא יִדְעוּ מַה־הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֱלֹהִים
 הוּא הִלְחֵם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לְכֶם לְאֶבְלָה:
 וְחוּזוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיֹּאמְרוּ. גְּבַר לְאֶחָוִהִי
 מִנָּא הוּא. אֲדֵי לֹא יִדְעוּן מָא הוּא. וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה לְהוּן. הוּא לְחָמָא. דִּיהַב יי. לְכוֹן
 לְמִיכַד: פִּנְצֵרוּהּ בְּנֵי אִסְרָאֵל. וְקַאד
 בְּעֵצֵהם לְבַעֲרֵן הוּ מוֹן. לֹאן לֶם יַעֲדִמוּ מָא
 הוּ. פְּקַאד מוֹסִי לְהֶם. הוּ אֶטְעָאם. אֲדֵי
 אַעֲטָאכֶם אֲדָה מֵאֲכַלָּא: זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר
 צִוָּה יְהוָה לְקַטוּ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אֶבְלוּ
 עִמָּר לְגַדְגַּלְת מִסְפַּר נַפְשֵׁיכֶם אִישׁ *
 לְאֲשֶׁר בְּאֶהְלוּ תִקְחוּ: דִּין פְּתַגְמָא דְּפִקְוֹד
 יי. לְקוֹטוּ מִנִּיהּ. גְּבַר לְפּוּם מִיכְלִיָּה.
 עִימָרָא לְגוֹדְגוֹדְקָא. מִנְיֵן נַפְשַׁתְכוֹן. גְּבַר
 לְדַבְּמֵשְׁבִינִיה תִסְבּוּן: הִדָּא אֲדַאמַר אֲדֵי
 אֲמַר אֲדָה בַּה. יִלְקַט מִנָּה כֹּל אֲמַר עַדִי
 קֹדֵר עִיאֲדָה. מְרוּבָאן לְכֹל גַּמְנָמָה. עַדִי
 אֲחַצָּא אֲנַפְסַכֶם. כֹּל רִגְל יֹאכֵד לְמִן פִּי
 בִיתָה: וַיַּעֲשׂוּכֶן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ
 הַמְּרִבָּה וְהַמְּמַעִיט: וַעֲבְדוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
 וַיִּלְקְטוּ דְאִסְנֵי וְדֹאזְעֵר: פִּצְנַעוּ כְּדֹאךְ בְּנֵי
 אִסְרָאֵל. וַיִּלְקְטוּ. מִן כְּתָרוֹמֵן קֹדֵר: וַיִּמְדוּ
 בְּעִמָּר וְלֹא הָעֵדִיף הַמְּרִבָּה וְהַמְּמַעִיט
 לֹא הִחְסִיר אִישׁ לְפִי־אֶבְלוּ דְקַטוּ: וְכֹדוּ
 בְּעִימָרָא. וְלֹא אִיתֵר דְאִסְנֵי. וְדֹאזְעֵר לֹא
 חָסַר. גְּבַר לְפּוּם מִיכְלִיָּה לְקַטוּ: וּבֹאֲדוּה
 בְּאֶדְמְרוּבָאן. וְלֹא יִפְצֵד מִן כְּתָר. וּמִן
 קֹלֵר לֶם יִנְקֻצָה. כֹּל רִגְל עַדִי קֹדֵר
 עִיאֲלָה לְקַטוּ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֱלֹהִים אִישׁ
 אֶל־יֹאֲתֵר מִמֶּנּוּ עַד־בְּקָר: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
 לְהוּן. אֲנָשׁ. לֹא יִשְׂאֵר מִנִּיהּ עַד צַפְרָא:
 קַאד מוֹסִי לְהֶם. לֹא יִבְקִי אֲנַסָּאן

חלק הדקדוק. (ה) כי תלינו עלינו. הלמ"ד בדגש תמורת הנח להפריש בניו וכו' ענין לינה [הרי"ב]: (ט) שמעתי את תלונות. הדגש תמורת הנח כי היה ראוי תלונות על משקל תכונות השובות: שמות י"א (כתר תורה)

מנה שיא ארי' אגדאה: ולא שמעו
 אדמשה וזתרו אנשים ממנו עד בקר
 וירם תולעים ויבאש ויקצף עליהם משה:
 ולא קבלו מן משה. ואשארן גוברין מניה
 עד צפרא. ורחש רחשא וסרי. ורגז עליהון
 משה: פלם יקבלו מן מוסי. פבקא
 אנאם מנה ארי' אגדאה. פנתן ונגד
 דודא. פסכט עליהם מוסי: וילקמו אתו
 בבקר בבקר איש כפי אכלו ותם השמש
 ונמם: ולקמו יתיה בצפר בצפר. גבר
 בפום מיכדיה. ומא דמשהתאר מניה על
 אפי חקלא פד חמא עלוהי שמשא
 פשר: וכאנו ירקמונה פי כל גראה. כל
 רגל ערי' קדר עיאלה. וכמא חמית
 אשמש תמאסא: ויהי ביום הששי
 לקמו לחם משנה שני העמר לאחד
 ויבאו פרינשיאי העדה ויגירו למשה:
 והוה ביומא שתי תאה. לקמו חמא על
 חד תרין. תרין עומרין לחד. ואתו פד
 רברבי פנשתא. ותוואו למשה: ולמא
 כאן פי אריום אסאדם. לקמו מן אטעאם
 צעפא. מרובאנין לכל ואחד. פגאו גמיע
 אשראף אלגמאעה. ואכברו מוסי:
 ויאמר אלהם הוא אשר דבר יהוה שבתון
 שבת קדש ליהוה מחר את י' אשר
 תאפו אפו ואת אשר תבשרו בשדרו
 ואת פדי העדרף הניחו לכם למשמרת
 עדי הבקר: ואמר להון. הוא דמילד יי.
 שבא שבתא קודשא. קדם יי מחר. ית
 האתון עתידין למיפא איפו. וית האתון
 עתידין לבשקא בשידו. וית פד מותרא.
 אצנעו לבון. למפרא עד צפרא: פקאר
 להם. הו מא קאר אדה. עמלה הי סבת
 מקרסה ללה גרא. מא תרירו אן תכבוז
 אכבוז. ומא תרירו אן תמכבו אטכבו.
 ומא פצר מנה. דעוה לבם מחפוצא ארי'
 אגדאה: ויניהו אתו עדי הבקר פאשר

צנה משה ולא הבאיש ורמה לא היתה
 בו: ואצנעו יתיה עד צפרא. כמא דפקר
 משה. ולא סרי. ורהשא לא הות ביה:
 פודעוה ארי' אגדאה. כמא אמר מוסי.
 ולם ינתן. ורמה דם תכון פיה: ויאמר
 משה אכלהו היום פיי שבת היום ליהוה
 היום לא תמצאהו בשדה: ואמר משה
 אכרוהי יומא דין. ארי שבתא יומא דין
 קדם יי. יומא דין. לאת שבתא בפקרא:
 פקאר מוסי כרוה אריום. לאן אריום
 סבת לדה. ואריום לא תגרוה פי אצחרוי:
 ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי
 שבת לא יהיה בו: שתא יומין תלקטוניה.
 וביומא שביעאה. שבתא לא יהי ביה:
 סתה איאם תלקטוניה. ופי אריום אסאבע.
 סבת לא יכון פיה: ויהי ביום השביעי
 יצאו מן העם לקט וקא מצאו: והוה
 ביומא שביעאה. נפקו מן עפא דמלקט.
 ולא אשפחו: פלמא כאן פי אריום
 אסאבע. כרגו אנאם מן אקום לידתקמונה
 ורא יגדו שיא: ם ויאמר יהוה
 אל משה עד אנה מאנתם לשמר מצותי
 ותורתתי: ואמר יי למשה. עד אימתי
 אתון מסרבין. למפטר פקודי ואורתי:
 קאר אדה למוסי. ארי' כם קד אביתם.
 אן תתפצו ונאיאי ושראיעי: ראו פי
 יהוה נתן לכם השבת עדין הוא נתן
 לכם ביום הששי לחם יומים שבו איש
 תחתיו ארי' יצא איש ממקמו ביום השביעי:
 חזו. ארי' יי יחב לבון שבתא. על פן. הוא
 יחב לבון. ביומא שביעאה לחים תרין
 יומין. תיבו אנש תחותיה. לא יפיק אנש.
 מאתריה ביומא שביעאה: אנצרו אן
 אדה קד אעטאכם שריעה אסבת.
 לדאך הו מעטיכם. פי אריום אסאבע
 מעאם יומין. פדיגרם כל אמר מכאנה.
 ולא יכרג אחד מן מוצעה פי אריום

אלסאבע

חלק הדקדוק. (ק ככפר. התרגום דערק דגיר בדל"ת לא בכ"ף: יא) אשר האפו אפו. לשון צווי והאל"ף בציר"י:
 (ב) וישבתו העם ביום השביעי. הגרסא בתרגום בכ"י ושבתו עמא ביוסא וכו' תרגם כן ולא תרגם ונחו להיות ידוע כי כל העם
 שבסקרא אינו אלא ערב רב כאו"ל. ובערב רב לא יצדק לשון מנוחה רק לשון בטלה ממלאכה וכענין שנת שבתון יהיה לארץ כי לא
 הנחילו ית' למנוחה נפשית רק לעטו ישראל. ומצאתי לראשונים קרמוניו ע"ה כפי' פרקי רבינו פרק השלשה וז"ל בלשון ערבי: ואעלם

אסאנע: י' וישבתו העם ביום השבעי :
 וישבתו עמא ביוםא שבעאה : פאסכת
 אלקום פי' אלוים אסאנע : ויקראו ביתי
 ישראל את שמו מן והוא פזרע נד לכן
 ומעמו בצפיתת בדבש : וקרו בית
 ישראל ית שמה מנא . והוא . כבר
 זרע גדיא חוור . ומעמיה פאסקריומן
 בדבש : וסמוה בני אסראל אסמה צמן .
 והו כבר אלכבורה אביץ . ומעמה
 כקמאף בעסר : ויאמר משה זה הדבר
 אשר ציה יהוה מלא העמר ממנו
 למשמרת לדורתיכם למען ויראו אתי
 הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר
 בהוציא אתכם מארץ מצרים : ויאמר
 משה . דין פתגמא דפקיד יי' . מלי עומרא
 מניה . למפרא דדריכון . בדיד דיחיון ית
 לחמא . דאובילית יתכון במדברא .
 באפקותי יתכון מארעא דמצרים : פקא
 מוסי' . הדא אלאמר אלדי אמר אלה
 בה . מל ארמרזבאן מנה . יכון מחפוצא
 לאניאלכם . לכו ינצרון למעאם . ידי
 אטעמתכם פי אלבר . חין אכרנתכם מן
 ברד מצר : ויאמר משה אל אהרן קח
 צנצנת אחת ותן שמה מלא העמר מן
 והנח אתו לפני יהוה למשמרת
 לדורתיכם : ויאמר משה לאהרן . סב
 צלוחית הדא . והב תמן מלי עומרא
 מנא . ואצנע יתיה קדם יי' . למפרא
 דדריכון : פקאל מוסי' דהרון . כד
 ברנייה ואחרה . ואנעל פיהא מל
 ארמרזבאן מן . וצעה בין ידי אלה .
 מחפוצא לאניאלכם : באשר צוה יהוה
 אל משה ויניחהו אהרן לפני העדת
 למשמרת : כמא דפקיד יי' למשה .
 ואצנעיה אהרן . קדם סהרותא למפרא :
 כמא אמר אלה מוסי' . פוצעה הרון . בין
 ידי אשהארה מחפוצא : ובני ישראל

אכלו את הפן ארבעים שנה עד פאם
 אל ארץ נשבת את הפן אכלו עד פאם
 אל קצה ארץ כנען : ובני ישראל אכלו
 ית מנא ארבעין שנין . עד דעאלו לארע
 יתיבתא . ית מנא אכלו . עד דאתו .
 לסיפי ארעא דכנען : ובני אסראל אכלו
 אלמן ארבעין סנה . ארי דכודהם ארי
 בדר עאמר . אכלוה ארי מנייהם . ארי
 מרף ברד כנעאן : והעמר עשרית האיפה
 הוא : ועומרא . הד מן עשרא בתלת סאן
 הוא : ובאן ארמרזבאן עשר אלויהב : פ
 ויסעו בדיעלת בני ישראל ממדבר סין
 למסעיהם עדיפי יהוה ויהו ויהו ברפידים
 ואין מים לשתי העם : ונטלו . פל
 כנשתא דבני ישראל ממדברא דסין .
 למטלניהון עד מימרא דיי' . ושרו
 ברפידים . ולית מיא למשתי עמא : תם
 רחר . גמיע גמאעה בני אסראל מן
 בריוה סין . פי מראחלהם עלי קוד אלה .
 ונזרו פי רפידים . ולים מאא לישרבונה
 אלקום : וירב העם עדי משה ויאמרו
 תנו לנו מים ונשתה ויאמר להם משה
 מה היריבון עמדי מה התנסון אתי יהוה :
 ונצא עמא עם משה . ואמרו . הבו לנו
 מיא ונשתה . ואמר להון משה . מא נצן
 אתון עמי . מא מנסן אתון קדם יי' :
 פכאצם ארקום מוסי' . וקאלו אעמונא
 מאא ונשרב . קאל להם מוסי' . מא
 תכאצמוני . ומא תתגרבוני אלה : ויצא
 שם העם לפים וידן העם עדי משה ויאמר
 למה זה העליתנו ממצרים להמית אתי
 ואת בני ואת מקני בצמא : וצאה תמן
 עמא דמיא . ואתרעם עמא על משה .
 ואמרו . למא דנן אסיקתנא ממצרים .
 לקמרא יתו . וית בני וית בעירי בצעהותא :
 ולמא עמש תם אלקום לארמא .
 תדמר אלקום עלי מוסי' . וקאלו להם

אצעהתנא

אן מנוחה שבת מבאניה למנוחה חול אד פיה קדושה וברכה ולא יצהר עצם חלך אלורה אלא ענר אלמררכין לקולהם וינחו בם כל ישראל אוהבי שמך . עכ"ל מכון למה שכתבנו . ודו"ק : ואם יחלוק החולק דלא מיירי על הערב רב . נשיכנו דכל המקראות סתננס שבת כלשון המקרא . ואפי' הכי שם אין להקפיד כי סמוך לו שם השם . שבת לה' אלהיך . שבת לה' . ובפסוק שבת וינפש תרננס שבת ונת . הנה סבאר כי אין תרננס ונח כי אם על היבית וינפש שבמקרא . איך שיהיה תיבת שבת שוה בלשון הקדש ובתרגום . ועיין בס' העקירה בפרש' בראשית ודבריו יספיק לכל מ"ש ודו"ק :

אציעדתנא מן מצר . לתקלתנא ובנינא
 ומואשנא באעמ'ש : ויצעק משה אר'
 יהוה לאמר מה אעשה לעם הזה עוד
 מעט וסקנני : וצוה משה קדם יי' למימר .
 מא אעביד לעמא הדין . עוד ועיר פון
 ורגמוני : פצרך מוסי' אר' אלה קאירא .
 מא אצנע להודאי ארקום . ען קליד
 ורגמוני : ויאמר יהוה אר' משה עבר
 לפני העם וקח אתך מוקני ישראל ומטוד
 אשר הבית בו אתה יארקח בידך והקבת:
 ואמר יי' למשה . עבר קדם עמא . וסב
 עפך מסבי ישראל . וח'טרה . המחיתא
 ביה ית נהרא . סב בידך ותיזיד : פקאר
 אלה למוסי' . מר בין ידי אקום . וכד
 מעך מן שו'ך בני אסראיל . ועצאך ידי
 צרבת כהא אניד . כדהא בידך ואמין :
 הנני עמד לפניך שם | עליהצור בחרב
 והבית בצור ויצאו ממנו מים ושתה
 העם ויעש כן משה לעיני וקני ישראל :
 האנא קאים קדמך תפון על טנרא בחורב .
 ותמח' בטנרא . ויפקון מניה . מ'א וישתי
 עמא . ועבר כן משה . לעיני סבי ישראל :
 האנא מוקף דליא בין יריך תם ער'
 אצואן פי חריב . ואצרב אצואן . יכרג
 מנה מאא ישראל בונה ארקום . פצנע כדאך
 מוסי' . בחצרה' שו'ך בני אסראיל : ויקרא
 שם המקום מפה ומריבה ער'ריב | בני
 ישראל ועל נסתם את' יהוה לאמר היש
 יהוה בקרבנו אס'אין : וקרא שמא
 דאתרא . נסותא ומצותא . על דנצו בני
 ישראל . ועל דנפ'אי קדם יי' למימר .
 האית שבינתא די' . ביננא אם לא :
 פסמא דאלך ארמוצע . דו אדמתנה
 וארצומה . עלי' מא כאצם בני אסראיל .
 ואמתתנו אלה קאירין . הד מוגוד נור אלה .
 מא ביננא אם לא : פ
 ויבא עמלק וידחם עם ישראל ברפידים :
 ואתא עמלק . ואג'ח קרבא עם ישראל
 ברפידים : תם גא עמלק . וחארב בני

אסראיל פי רפידים : ויאמר משה אר'
 יהושע בחר לנו אנשים וצא הדחם
 בעמלק מחר אנכי נצב על ראש הגבעה
 ומטה האלהים בידו : ואמר משה ליהושע
 פחר לנו גוברין . ופוק אג'ח קרבא
 בעמלק . מחר . אנא קאים על ריש רמתא .
 וח'טרא דאתעבדו ביה נפון מן קדם
 יי' בידו : פקאל מוסי' ליהושע אבתאר
 לנא רגארא . ואכרג חארב עמלק . גרא .
 אנא ואקף ער' ראם אליפאע . וארעצא
 אר' אמר אלה כהא פי ידי : ויעש יהושע
 כאשר אמר לו משה להדחם בעמלק
 ומשה אהרן וחור ערו ראש הגבעה :
 ועבר יהושע . כמא דאמר ליה משה .
 לאג'חא קרבא בעמלק . ומשה אהרן וחור .
 סדיקו ריש רמתא : פצנע יהושע . כמא קא
 לה מוסי' ליה חארב עמלק ומוסי' והרון וחור .
 צעדוראם איפאע : ויהוה כאשר ירים משה
 ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר
 עמלק : והיו . כד מרים משה . ידוהי
 כתגברין דבית ישראל . וכד מנת . ידוהי
 מתגברין דבית עמלק : וכמא מוסי' ירפע
 ידה יגלב אר אסראיל . וכמא יחטהא
 יגלב אר עמלק : וירי משה פבדים
 ויקח' אבן וישמו תחתיו וישב עליה
 ואהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד ומזה
 אחר ויהי ידו אמונה עד פא השמש :
 וירי משה יקרא . ונס'בו אבנא . ושו'או
 תחותיה וית'ב עליה . ואהרן וחור סעידין
 (ג"י סעדן) בידוהי . מכא חר ומכא חר .
 והואה ידוהי . פריסן פצלו עד דע'א שמשא :
 ולמא תקלתא ידי מוסי' . אכרו חגרה .
 וצ'ירוהא תחתה וגלם עדיהא . והרון וחור
 אסנדא ידיה . אהדהמא ימנה ואדאבר
 יסרה . וכאנתא ידיה מחצונתאן אר'
 מג'ב אשמש : ויחלש יהושע את' עמלק
 ואת' עמו לפי' חרב : ותבר יהושע . ית
 עמלק וית' עפויה לפתגם דחרב : פכד
 יהושע . עמלק וקומה כחד אסיף : פ

ויאמר חלק הדקדוק . יג) ויאמר משה אל יהושע . תיבת יהושע בפשטא אחת והיא מלכע בכל התיאון והירושלמיס והיא שימח
 רמ"ל 575 :

ויאמר יהוה אל־משה כתב זאת זכרון
 בספר ושם באוני יהושע פיימחה אמהה
 את־זכר עמלק מתחת השמים: ואמר
 יי' למשה. כתוב דא דזכרנא בספרא.
 ושו קדם יהושע. ארי ממחא אמהי ית
 דזכרנא דעמלק. מתחות שמיא: פקא
 אלה למוסי. אכתב הדא זכרא פי
 כתאב. ואתלה עדי יהושע. לאני
 סאמחו דכר עמלק. מן תחת אסמא:
 ויבן משה מזבח ויקרא שמו יהוה ונפי:
 זבנא משה מדבחא. ופלח עלוהי קדם
 יי' דעבד ליה נפין: פבנא מוסי מדבחא.
 וסמאה אלה עדמי: ויאמר ביייד עדי
 כס יה מקחמה ליהוה בעמלק מדר דר:
 ואמר. בשבועה אמירא דא מן קדם
 דחיקא דשכנתיה על פורסי יקרא.
 דעתיד דיתנח קרנא קדם יי' בדבית
 עמלק. לשיציותהון מדרי עדמא: וקאר.
 אן אראזוי אקסם באלכרסי. אן יכון
 דדה חרב פי אר עמלק. גיד בעד גיד:
 קי"ו פסוקים סנא"ה סימן ומפמירין ויכנע אלקים ביום ההוא
 בשופטים סי' ד' דר"ד למנתה שבת וב' וה': פ פ פ

נזכרה: ואבניהא. אדי אסם אהדהמא
 גרשום. לאנה קאר. צרת גריבא פי
 בלד גרבה: ושם האחר אליעזר פי
 אלהי אבי געזרי ויצלני מחרב פרעה:
 ושום חד אליעזר. ארי אלהא דאבא
 הנה פסעדי. ושיזבני מחרבא דפרעה:
 ואסם אלאכר אליעזר. לאנה קאר. אן
 אלהא אבי כאן פי עוני. וכלצני מן סוף
 פרעון: ויבא יתרו חתן משה ובניו
 ואשתו אל־משה אל־המדבר אשר־הוא
 הנה שם הר האלהים: ואתא. יתרו
 חמוהי דמשה. ובנוהי ואתתיה לות
 משה. למדברא. דהוא. שרי תמן
 למורא דאתגלי עלוהי יקרא דיי': פנא
 יתרו חמו מוסי. ובניה וזוגתה אליה. אי
 אדבר. אדי הו נאזל תם ארי גבר אלה:
 ויאמר אל־משה אני התנה יתרו בא
 אליה ואשתה ושני בניה עמה: ואמר
 למשה. אנא. חמוך יתרו אתי לותך.
 ואתתך. ותרין פנהא עמה: פבעת כמן
 קאל רמוסי ענה. אנא חמוך יתרו נאי
 אריך. וזוגתך ואבניהא מעהא: ויצא משה
 לקבאת חתנו וישתחו וישקלו וישארו
 איש־דרעהו לשלום ויבאו האלה:
 ונפק משה לקדמות חמוהי. וסגיד ונשיק
 ליה. וישארו גבר דתבריה לשלום. ועארו
 למשכנא: פכרג מוסי יתלקא חמוה.
 וסגד תם קבלה. וסאר כל אמר ען
 סלאמה צאחכה. ודכרא ארי אלכבא:
 וספר משה לחתנו את כד־אשר עשה
 יהוה לפרעה ולמצרים עד אודת ישראל
 את כד־התראה אשר מצאתם בדרך
 ויצדם יהוה: ואשתעי משה לחמוהי.
 ית כל דעבד יי' לפרעה ולמצראי. על
 עיסק ישראל. ית כל עקתא דאשפחתנון
 באורחא. ושיזבנון יי': פקץ מוסי עדי
 חמוה. גמיע מא צנע אלה כפרעון
 וארמציון. בסנב בני אסראיל. וגמיע
 אלמציבה אתי. נאתהם פי אמריק.
 וכלצהם אלה: « ויחד יתרו על כדי

המוֹצֵת אֲשֶׁר-עָשָׂה יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
הֲצִילוּ מִיַּד מִצְרַיִם : וַחֲדָי יִתְרוֹ . עַל כֵּן
מִבְּתֵא . דַּעֲבַד יי' לְיִשְׂרָאֵל . דְּשִׁיבֵנוּן
מִיַּד דְּמִצְרָאִי : פֶּסֶר יִתְרוֹ . בְּגִמְיַע
אֲלֵכִיר . אֲדִי צִנְעָה אֵלֶּה לְבִנֵי
אִסְרָאִיר . וּבְרַצְחָם מִן יַד אֲדַמְצִרְיוֹן :
וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ כִּרְוֹךְ יְהוָה אֲשֶׁר הֲצִיל אֶתְכֶם
מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פְּרַעֲהַ אֲשֶׁר הֲצִיל אֶת־
הָעָם מִתַּחַת יַד־מִצְרַיִם : וַאֲמַר יִתְרוֹ .
כִּרְוֹךְ יי' . דְּשִׁיבֵיב יִתְכּוֹן . מִיַּד דְּמִצְרָאִי
וּמִיַּד דְּפִרְעָה . דְּשִׁיבֵיב יַת עֲמָא . מִתְּחִיל
מִרְוֹת מִצְרָאִי : וְקֹאֵל יִתְרוֹ . תְּבֹאֲרַךְ
אֵלֶּה . אֲדִי בְלַצְכֶם . מִן יַד אֲדַמְצִרְיוֹן וּמִן
יַד פִּרְעֹן . אֲדִי בְלַעַן אֲלֵקוֹם . מִן תַּחַת
נֶקֶד אֲדַמְצִרְיוֹן : עֲתָה יִדְעֵתִי כִי־גִדְוֹד
יְהוָה מִכִּי־הֵאֱלֹהִים כִּי בִדְבַר אֲשֶׁר זָדוּ
עֲלֵיהֶם : כַּעַן יִדְעֵנָא . אֲרִי רַב יי' וְלִית
אֵלֶּה כִּרְ מִנִּיה . אֲרִי בְּפִתְגָמָא . דְּחֻשְׁבֵּי
מִצְרָאִי לְמַדְן יַת יִשְׂרָאֵל כִּי־הִנְנוּן :
אֲלֵאן עֲלֵמַת . אֵן אֵלֶּה אֲכַבֵּר מִן גִּמְיַע
אֲלַמְעַבֹּדָאֵת . אֲד עֵאֱקִבְהֶם בֹּאֲדֹאֲמֵר .
אֲדִי אֲתַקְחוּ בְּהַ עֲלֵיהֶם : וַיִּקַּח יִתְרוֹ
חֲתָן מֹשֶׁה עֲלָהּ וּזְבָחִים לֵאלֹהִים וַיָּבֵא
אֶהָרֶן וְכָל זֶקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאכֹל־לֶחֶם עִם־
חֲתָן מֹשֶׁה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים : וְקָרִיב . יִתְרוֹ
חֲמוּהֵי דְמֹשֶׁה . עֲלוֹן וְנִכְסַת קִוְדִישֵׁן קָדָם
יי' . וְאֵתָא אֶהָרֶן . וְכָל סְבִי יִשְׂרָאֵל . לְמִיכַל
לְחֵמָא . עִם חֲמוּהֵי דְמֹשֶׁה קָדָם יי' :
וְקָדָם יִתְרוֹ חֲמוּמוֹסִי . צֹאֲעֵדָא וּדְבֹאִיחָא
לְדֵה . פְּנֵא הָרוֹן . וְגִמְיַע שׁוּיךְ בְּנֵי
אִסְרָאִיר . לִיאֲבָרוּ מַעַה טַעֲאֵמָא בֵּין יַדֵי
אֵלֶּה : וַיְהִי מִמְּחֻרְתִּי וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לְשֹׁפֵט
אֶת־יְהוָה וַיַּעֲמֵד הָעָם עִד־מֹשֶׁה מִן־
הַבֶּקֶר עַד־הָעֶרֶב : וְהוּא בִּיזְמָא דְבִתְרוּהִי .
וַיִּתִּיב מֹשֶׁה לְמַדְן יַת עֲמָא . וְקָם עֲמָא
עֲדוּוּהִי דְמֹשֶׁה . מִן צִפְרָא עַד רְמֵשָׂא :
פִּלְמָא כֹּאֵן מִן גֵּר . וְקָם מוֹסִי לִיחֹכֶם
לֵאֲדִקוּם . וּוְקָם אֲדִקוּם אֲמֵאֵמָה . מִן
אֲרֹגָא אֲרִי אֲדַעֲשָׂא : וַיֵּרָא חֲתָן מֹשֶׁה

ב

אֵת כִּי־אֲשֶׁר־הוּא עָשָׂה לְעָם וַיֹּאמֶר
מִתְּחִיל־דְּבַר הוּא אֲשֶׁר אֵתָה עָשָׂה לְעָם
מִדְּוַע אֵתָה יוֹשֵׁב לְבִדְהָ וְכִי־הָעָם נִצְנַב
עֲלָהּ מִן־בֶּקֶר עַד־עֶרֶב : וְחֹזָא חֲמוּהֵי
דְּמֹשֶׁה . יַת כֵּן הוּא עֲבִיד לְעֲמָא . וַאֲמַר .
מָא פִּתְגָמָא הָרִין דֹּאֲתָ עֲבִיד לְעֲמָא .
מִדְּוַע . אֵתָה יִתִּיב בְּלַחֲוֹדְךָ . וְכָל עֲמָא .
קָמִין עֲלוֹךְ מִן צִפְרָא עַד רְמֵשָׂא : פִּרְאָא
חֲמוּה . גִּמְיַע מָא הוּ צֹאֲנַעַה בֹּאֲדִקוּם .
פִּקְאֵל . מָא הוּא אֲאֵמֵר אֲדִי אֲנַת צֹאֲנַעַה
בֹּאֲדִקוּם . מָא בֹּאֲלַךְ אֲנַת גֵּאֵם וַחֲדָךְ .
וְגִמְיַע אֲלֵקוֹם . וְאֲקָפִין אֲמֵאֲמַךְ מִן אֲנֵרָא
אֲרִי אֲרַעֲשָׂא : וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֲתָנֹו כִּי־
יָבֵא אֲדִי הָעָם לְדַרְשׁ אֱלֹהִים : וַאֲמַר
מֹשֶׁה לְחֲמוּהֵי . אֲרִי אֲתָן לֹוֹתִי . עֲמָא
לְמִתְבַּע אִוְקָפִין מִן קָדָם יי' : קֹאֵל לֵה .
אֲד גֵּאֵו אֲרִי . אֲלֵקוּם יִטְלָבוּן אֲמַר אֵלֶּה :
כִּי־יְהוּה לְהֶם דְּבַר כֹּא אֲלִי וְשִׁפְטֵתִי בֵּין
אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְחֹדְעֵתִי אֶת־חֲקֵי הָאֱלֹהִים
וְאֶת־חֻרְתֵּיו : כִּד הוּוֹ לְהוֹן דִּינָא אֲתָן
לֹוֹתִי . וְדֹאֲנֵנָא . בֵּין גּוֹבֵרָא וּבֵין חֲבֵרִיה .
וּמִהוּדְעֵנָא לְהוֹן . יַת קָמִיָּא דִּיִּי וַיִּת
אֲוִרְתִּיה : אֵן כֹּאֲנַת לְהֶם כְּצוּמָה גֵּאֵו
אִי . חֲכַמַת בֵּין אֲרַגֵּל וְצֹאֲחֻכָּה . וְעֲרַפְתָּהֶם
רְסוּס אֵלֶּה וּשְׂרָאִיעֵה : וַיֹּאמֶר חֲתָן מֹשֶׁה
אֲלִיו לֵאמֹר הֲדָבַר אֲשֶׁר אֵתָה עָשָׂה :
וַאֲמַר . חֲמוּהֵי דְמֹשֶׁה לֵּיה . לֵא תִקּוֹן
פִּתְגָמָא . דֹּאֲתָ עֲבִיד : קֹאֵל לֵה חֲמוּה .
לִים אֲלֵאֲצִלַּח הוּא אֲדֹאֲמֵר . אֲדִי אֲנַת
צֹאֲנַעַה : גְּבַר תְּבַל גִּם־אֵתָה גִּם־יְהוָה
הוּא אֲשֶׁר עֲמָךְ כִּי־כִבְדַּד מִפְּנֵי הַדְּבַר לֵא
תוֹכֵךְ עָשָׂהוּ לְבִדְךָ : מִלֵּאָה תִלְאִי . אֶף
אֵתָה . אֶף עֲמָא הָרִין דְּעֲמָךְ . אֲרִי יִקוֹר
מִנְךָ פִּתְגָמָא . לֵא תְּפֹד לְמַעֲבָדִיה
בְּלַחֲוֹדְךָ : כִּלֵּאָא תְּכַל . אֲנַת וְאֲדִקוּם אֲדִי
מַעַךְ . לֵאֵן אֲדֹאֲמֵר תִּקִּיר עֲלִיךְ .
וְלֵא תִטִּיק אֵן תִּצְנַעַה וַחֲדָךְ :
עֲתָה שְׁמַע בְּקִלִי אִיעֲצֵךְ וַיְהִי אֱלֹהִים
עֲמָךְ הִיָּה אֵתָה לְעָם מוֹד הָאֱלֹהִים

חלק הדקדוק. א) ויחד יתרו. כתב ר"י כי הוא משקל וישב ישמעאל. ומפני שהחיות פרונית נפתחה. והראיה כי הדלת
דגישה ישואה. עיין בחלק הדקדוק (רי"ב): ב) ויהו ממחרת. בא במקצת ובת"י"ו שלא בסמיכות (רי"ב):
והבאת

והבאת אתה את הידברים אליהם: כען קביל מני אמר בנה ויהי מימרא דיי בסערך. הוי את לעמא. תבע אולפן מן קדם יי. ותהי מיתי את. ית פתגמא לקדם יי: אראן. אקבל מני מא אשר בה עדיך. ויבון אלה מעך. בון את לאדקום: מן גהה' אלה. תרפע אמורהם אריה: והזהרתה אתהם אתי החקים ואת התורת והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו: ותזהר יתהון. ית קימא וית אורייתא. ותהודע דהון. ית אורחא דיהבון בה. וית עובדא דיעבדון: ותנדרהם עלי ארסום ואשראיע. ותערפהם אטריק אדי יסרכון פיה. וארעמז אדי יעמלונה: ואתה תהזה מפד העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שנאי בצע ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות: ואת תחזי מבד עמא. גוברין דחיקא דחיקא דיי. גוברין דקשומדסנו לקבלא ממון. ותמני עדיהון. רבני אלפי רבני מאותא. רבני חמשין ורבני עשוריייתא: ואנת פאנצר מן גמיע אדקום. אנאם דוי חיל אתקיא אדה. דוי חק שאניי אטמע. זורי עליהם. רויסא ארוף ומיין. וכמסין ועשאראת: ושפטו את העם בכדיעת הדבר הגדל יביאו אליה וכלי הדבר הקטן ישפטויהם והקל מעליה ונשא אתה: וידינון ית עמא בכל עדן. ויהי כל פתגם רב ייתון לותה. וכל פתגם זעיר ידינון אנון. וייקדון מנה. ויסוכרון עמך: פיהכמון פי מא בין אלקום פי כל וקת. ויבון כל אמר עצים ידפעונה אליך. וכל אמר צניר יחכמון פיה הם. וכפף ען נפסך. ויחתמלון מעך: אם את הדבר הזה תעשה וצוה אלהים ויבדת עמד וגם כל העם הזה על מקמו יבא בשלום: אם ית פתגמא הדין תעביר. ויפקרנה

יי. ותפוד למקם. ואף כל עמא הדין. על אתריה יהי בשלום: אי אנת צנעת הדא אדאמר. ואמרך אלה בה. אטקת אדאקאם. ואיצא גמיע הדא אדקום. אדי מוצעה יציר בסלאם: וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר: וקביל משה למימר חמוהו. ועבר. כל דאמר: פקבל מוס' מן חמוה. וצנע גמיע מא אמרה: ויבחר משה אנשי חיל מבד ישראל ויתן אתם ראשים עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות: ובחר משה גוברין דחיקא מבד ישראל. ומני יתהון. רישין על עמא. רבני אלפי רבני מאותא. רבני חמשין ורבני עשוריייתא: פאכתאר מוס' אנאם דוי חיל מן גמיע אד אסראיל. וזלאהם רויסא עדיהם. רויסא ארוף ומיין. וכמסין ועשאראת: ושפטו את העם בכדיעת את הדבר הקשה יביאו אל משה וכלי הדבר הקטן ישפטויהם: ודינון ית עמא בכל עדן. ית פתגם קשי מיתן דות משה. וכל פתגם זעיר דינון אנון: וצארו יחכמו פי מא בין אלקום פי כל וקת. כל אמר צעב ידפעונה אדי מוס'. וכל אמר צניר יחכמון פיה הם: וישלח משה את חתנו וידך לו אדי ארצו: ושלח משה ית חמוהו. ואזל ליה לארעיה: פאטק מוס' חמוה. ומצא לה אדי בדה:

פ

בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני: בירחא תליתאה. למפס בני ישראל מארעא דמצרים. ביוםא הדין. אתו למדברא דסיני: פי אשר אתאת. לברונ בני אסראיל מן בדר מצר. פי דאדך אליום. גאו אדי ברייה סיני: ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחניו במדבר ויחנישם ישראל נגד החר: ונטלו מרפידים. ואתו למדברא דסיני.

ושרו

חלק הדרוק. (ג) וכל הדבר הקטן ישפטויהם. תיבת ישפטו מלרע וכ"ה בכל התיגאן וכ"ב הר"ם לונזאנו ז"ל וכ"ב מהר"ב שהטרחא במי"ת וכמוה לא תעברו מזה וכן עושו עשה ותופר. עושו ודברו. עיין בחלק הדרוק ע"ל:

וישרו במדברא. ושראתמן ישראל לקביל
 טורא: אך רחלו מן רפידים. וגאו אל'י
 ברי'יה סיני. ונגלו פי אלבר. ונגלו תם
 אסראיל. חדא ארגבר: ומשה ערה אל'
 האלהים ויקרא אליו יהוה מן ההר לאמר
 כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל:
 ומשה סדיק לקדם יי. וקרא יהי' מן
 טורא למימר. כדנן (כנ"י) כדיון תימר לבית
 יעקב. ותחוי לבני ישראל: ומוסי' צעד
 אל'י אלה. ונאדאה אלה מן ארגבר
 קאידא. כדא קור ראד יעקוב. ואכבר
 בני אסראיל: אתם ראיתם אשר עשיתי
 למצרים ואישא אתכם על-בנפי נשרים
 ואבא אתכם אל'י: אתון חזיתון. העבדית
 למצראי. ונטידית יתכון כד על גרפי
 נשרין. וקריבית יתכון לפולחני: אנתם
 שאהרתם. מא צנעת בארמצריון.
 וחמלתכם שביה עלי' אנחה' אנסור.
 ואתית בכם אל'י גבלי הדא: ועתה אם'
 שמוע תשמעו בקלי' ושמרתם את'
 בריתי וחייתם לי סגדה מבד'העמים כי'
 לי פל'הארץ: וכען. אם קבלא תקברון
 למימרי. ותטרון ית קימי. ותהון קרמי
 חפיבין מבד עממיא. ארי דידי כל ארעא:
 ואראן אן קבלתם אמרי. וחפצתם
 עהדי. כנתם לי כאצה מן גמיע
 אשעוב. עלי' אן לי גמיע אלעארם:
 ואתם תהיודי ממלכת פהנים ונוי קרוש
 אלה הדברים אשר תדבר אל'י בני
 ישראל: ואתון תהון קרמי. מלכין פהנין
 ועם קדיש. אליון פתגמיא. התמליל עם
 בני ישראל: ואנתם תכוני לי. מדוך
 איימה ושעבא מקדסא. הדא אלכראם.
 אדי תקולה לבני אסראיל: ויבא משה
 ויקרא לוקני העם וישם לפניהם את
 פל'הדברים האלה אשר צוהו יהוה:
 ואתא משה. וקרא לסבי עמא. וסדר
 קרמיהון. ית כל פתגמיא האליון. דפקרדיה

ה

ד

יי: פגא מוסי'. ודעא כשיוך אלקום.
 ותלא עליהם גמיע הדא אלכראם. אדי
 אמרה אלה בה: ויעני כד'העם יחדו
 ויאמרו כל אשר-דבר יהוה נעשה וישב
 משה את-דברי העם אל'יהוה: ואתיבו
 כל עמא כחדא ואמרו. כל המליד יי
 נעביד. ואתיב משה. ית פתגמי עמא
 לקדם יי: פאגאבוה גמיע אלקום אנמעין
 וקאלו. גמיע מא קאר אלה נצנעה. פרד
 מוסי' כדאמהם אל'י אלה: ויאמר יהוה
 אל'י-משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן
 בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם'
 כד יאמינו לעולם ויגד משה את-דברי
 העם אל'יהוה: ויאמר יי למשה. הא
 אנא. מתגלי קך בעיבא דעננא. כדדי.
 דישמע עמא במלדותי עמך. ואף כד
 יהימנו לעלם. וחי משה. ית פתגמי
 עמא לקדם יי: חין קאר אלה לה. האנא
 מתגלי קך בגמאם מן סחאבי. לכי יסמע
 אלקום מכאטבתי קך. ודיומנו כך אבדא
 אל'י אדהר. פאכבר מוסי' בבדאם אלקום
 אלה: ויאמר יהוה אל'י-משה קך אל'העם
 וקדש'הם היום ומחר וכבסו שמלתם:
 ואמר יי למשה איזיל לות עמא. ותזמיננון
 יומא דין ומחר. ויחרון לבושיהון: פקאר
 אלה לה אמין ארי' אלקום. וטהרהם
 אריום ואלגראה. וינסרו תיאכרם: והיו
 נכנים ליום השלישי כו' פנים השלשי
 ירד יהוה לעיני כד'העם עדיהר סיני:
 ויהון זמינין דיומא תליתאה. ארי' ביומא
 תליתאה. מתגלי יי. לעיני כל עמא על
 טורא דסיני: ויכנו מסתעדין לאריום
 אתאת. לאן פיה יתגלא אלה. בתצרתהם
 עלי' גבר סיני: והגבלת את'העם סביב
 לאמר השמרו לכם עלות פהר ונגע
 בקצוהו כד'הנגע פהר מות יומת:
 ותתחיים ית עמא סחור סחור למימר.
 אסתמרו לבון. מלמסק בטורא ולמקרב

חלק הדקדוק (ד) ותגיד לבני ישראל. בעצרו וביו"ד [מהר"ב]: (ה) ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בקיודיון
 פ"ק דף ל' כי אתא רב אחא בר אדא אמר במערבא פסקי ליה להאי קרא לתלתא פסוקי [מהר"ב]: (ו) וקדשתם היום ומחר. בקצת תיגאן
 הטפחא כתיבת היום. ובקצת תיגאן מוקדקים הטפחא כתיבת וקדשתם. ותיבת היום בשופר:

בְּסוֹפֵיהֶן. כִּי דִיקָרַב בְּטוֹרָא אֶתְקַמְדָּא
 יִתְקַטְיִי: וְהִכֵּם אֲרָקוּם חוֹאֲדִיה וְקוֹר
 לְהֵם. אַחֲדוּ לְכֵם. מִן אֲצַעֲדוּ אֲרִי אֲנִבֵּר
 וְאֲדַנּוּ מִן טַרְפָּה. כֹּל מִן דְּנָא כִּה
 פְּלִיקְתִּי קַתְלָא: לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד בְּיַיִ
 סְקוֹל יִסְקֵל אִי־יִרְה יִרְה אִסְ־בְּהִמָּה אִסְ־
 אִישׁ לֹא יִהְיֶה בְּמִשְׁךְ הַיָּד הַזֶּה יַעֲלוּ
 בְּהֵר: לֹא תִקְרַב בֵּיהֶּ יָד. אֲרִי אֶתְרַגְמָא
 יִתְרַגְמִים אִו אֶשְׁתַּדָּא יִשְׁתַּדִּי. אִם בְּעִירָא
 אִם אֲנִשָּׂא דֹא יִתְקִים. בְּמִיגַד שׁוֹפְרָא.
 אֲנִנּוּ מִרְשֵׁן לְמַסַּק בְּטוֹרָא: מִן חֵית לֹא
 תִמְסֶה יָד. אֵלֹא יִרְגַם פִּיה רַגְמָא אִו
 יִנְשַׁב פִּיה נִשְׂאֵבָא. בַּהִימָה כִּאֵן אִו
 אֲנִסְאֵנָא לֹא יִחִיא. פֹּאֲדָא צִרְבַּ בְּאֲלִבּוּק.
 גֵּאִיו לְהֵם אִן יַעֲדוּ אֲרִי אֲדַנְבֵּר: וְיִרְד
 מִשֶּׁה מִן־הָהָר אֶל־הָעַם וְיִקְדֹּשׁ אֶת־הָעַם
 וְיִכְבְּסוּ שְׂמֹלֵתָם: וְנָחַת מִשֶּׁה. מִן טוֹרָא
 לְזוֹת עֲמָא. וְזִמִּין יִתְעַמָּא. וְחִירוּ לְבוּשֵׁיהוֹן:
 פְּנוּד מוֹסִי. מִן אֲנִבֵּר אֲלִי אֲלָקוּם.
 וּשְׁהַרְתֵּם. וְגַסְרוּ תִיאֲבָהֶם: וַיֹּאמֶר אֶל־
 הָעַם הָיוּ נִבְנִים לְשִׁלְשֵׁת יָמִים אֲדִיהֲגִשְׁנוּ
 אִי־אִשָּׁה: וַאֲמַר לְעַמָּא. הָלוּ זְמִינִן לְתַלְתָּא
 יוֹמִין. לֹא תִקְרַבּוּן לְצַד (בְּנִי לְצִיד) אֶתְתָּא:
 וְקֹאֵל לְהֵם. כּוֹנוּ מִסְתַּעֲדִין לְתַלְתָּאֵהוּ
 אִיאִם. דֹּא תִקְאֲרִבוּ אֲמַרְאָה: וַיְהִי בְיוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי בַּהֵית הַבִּקְרָר וַיְהִי קֹלֵת וּבְרָקִים
 וַעֲנַן כִּבֵּד עַל־הָהָר וְקֹל שִׁפְרֵי חֹק מְאֹד
 וַיַּחֲרֵד כָּל־הָעַם אֲשֶׁר בְּפַחְחָנָה: וַהֲוֶה
 בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּמַהוּי צִפְרָא. וְהוּו
 קָדוּן וּבְרָקוּן. וַעֲנָנָא תִקְיָה עַל טוֹרָא.
 וְקֹל שׁוֹפְרָא תִקְיָה לְחֵדָא. וְזַע כֹּד עַמָּא
 דְּבְמִשְׁרִיתָא: וְלִמָּא כִּאֵן פִּי אֲדִיוֹם
 אֶתְאֵת בְּאֲנִדָּאָה. כִּאֲנַת אֲצוֹאֵת וּבְרוּק.
 וְגַמְאִם עֲצִים עָרִי אֲדַנְבֵּר. וְצוֹת בּוּק
 שְׂדִיד גֵּדָא. פְּפוּעַ (י"א פוּעַג) גַּמִּיעַ אֲקוּם
 אֲדִי פִי אֲרַעסְכֵּר: וַיּוֹצֵא מִשֶּׁה אֶת־הָעַם
 לְקִרְאֵת הָאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְבוּ
 בְּתַחֲתוֹת הָהָר: וַאֲפִיק מִשֶּׁה יִתְעַמָּא.
 לְקַדְמוֹת מִימְרָא דִּי מִן מִשְׁרִיתָא.

וְאֶתְעַתְדוּ בְּשִׁפְרֵי טוֹרָא: פֹּאֲרַג מוֹסִי
 אֲרָקוּם. לִיתְרַקוּ אֲמַר אֵלֹה מִן אֲרַעסְכֵּר.
 פּוֹקְפוּ אֲסַפֵּר אֲדַנְבֵּר: וְהָרַ סִינִי (עֵשֶׂן
 כִּלּוּ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְהוָה פֶּאֶשׁ
 וַיַּעַל עֲשָׂנוּ כַּעֲשָׂן הַכִּבְשָׁן וַיַּחֲרֵד כֹּל־
 הָהָר מְאֹד: וְטוֹרָא דְּסִינִי תִנּוּן פּוֹדִיה.
 מִן קָדָם. דֹּאֲתַגְלִי עֲלוּהִי. י"א בְּאִישְׁתָּא.
 וְסִדִּיק תִּנְנִיה פְּתַנְנָא דֹּאֲתַנְנָא. וְזַע כֹּד
 טוֹרָא לְחֵדָא: וְגַבֵּל סִינִי מִתְדַכּוֹן כִּלְדָה. מִן
 קִבֵּר מֵאֵ תִגְלָא עֲלוּהִי אֵלֹה בְּאֲנָרָא. וְצַעֲד
 דְּכֹאֲנָה כְּדִכְאֵן אֲלֹאֲתוֹן. וְתוֹעִזוּעַ אֲנִבֵּר
 גֵּדָא: וַיְהִי קוֹל הַשִּׁפְרֵי הַחֹק וְחֹק מְאֹד
 מִשֶּׁה יִדְבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל: וַהֲוֶה
 קֹד שׁוֹפְרָא. אִוִּיל וְתִקְיָה לְחֵדָא. מִשֶּׁה
 מְמַלִּיד. וּמִן קָדָם י"א מִתְעַנִּי לִיה בְּקָד:
 וְכִאֵן צוֹת אֲבוּק. כֹּל מֵאֵ מֵר אֶשְׁתַּד־גֵּדָא.
 מוֹסִי יִתְכַלֵּם. וְאֵלֹה יִגִּבֵּה בְּצוֹת: וַיִּרְד
 יְהוָה עַל־הָהָר סִינִי אֲלִירְאֵשׁ הָהָר וַיִּקְרָא
 יְהוָה לְמִשֶּׁה אֲלִירְאֵשׁ הָהָר וַיַּעַל מִשֶּׁה:
 וְאֶתְגְּלִי י"א. עַל טוֹרָא דְּסִינִי לְרִישׁ טוֹרָא.
 וְקִרְאֵי י"א לְמִשֶּׁה. לְרִישׁ טוֹרָא וְסִדִּיק
 מִשֶּׁה: אֲדִי תִגְדָּא אֵלֹה. עָלִי גַבֵּל סִינִי
 אֲלִי רֹאסָה. פִּנְאֲרָא בְּמוֹסִי מִן רֹאסָה
 וְצַעֲד: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲלִירְמִשֶּׁה רַד הָעַר
 בְּעַם פְּנִי־יְהִרְסוּ אֲלִי־יְהוָה לְרֹאֲזוֹת וְגַפֵּל
 מִפְּנֵי רַב: וַאֲמַר י"א לְמִשֶּׁה. חוֹת אֲסִהִיד
 בְּעַמָּא. דְּלִמָּא יִפְגְּרוּן קָדָם י"א לְמַהוּי.
 וַיְפֹל מִזְהוֹן סִינִי: וְקֹאֵל לְהֵ אֵלֹה. אֲנִז
 נִאֲשַׁד אֲרָקוּם. כִּלֹּא יִהְגְּמוּ אֲרִי נוֹר אֵלֹה
 פִּינְצֵרוּ. וַיִּקַּע מִנְהֵם כְּתִירוּן: וְגַם
 הַכַּתְנִים הַנְּנָשִׁים אֲלִי־יְהוָה יִתְקַדְּשׁוּ פְּנִי
 יִפְרָן בְּהֵם יְהוָה: וְאִף בְּהִנְיָא. דְּקִרְבִּין
 לְשִׁמְשָׂא קָדָם י"א יִתְקַדְּשׁוּן. דְּלִמָּא
 יִקְטוּד בְּהוֹן י"א: וְאִיצָא אֲלֵאִימָה.
 אֲדַמְקִרְבִּין אֲרִי נוֹר אֵלֹה יִתְקַדְּסוּ. לִלֹּא
 יִתְלֵם מִנְהֵם אֵלֹה: וַיֹּאמֶר מִשֶּׁה אֲלִי־יְהוָה
 לֹא־יִוָּבֵד הָעַם לְעֵלֵת אֲלִי־הָרַ סִינִי כִּי־
 אֵתְהֵה הָעֲדֻתָה בְּנִוּוּ לֵאמֹר הַגִּבֵּל אֶת־הָהָר
 וְקַדְּשׁוּ: וַאֲמַר מִשֶּׁה קָדָם י"א. לֹא יְפֹל

חלק הרקדוק: ז) עשן כולו. כולו פועל עבר כי חציו קמץ וחציו פתח. מהר"ב: יג שמות (בתר-תורה)

עמא

דר הוליתא ועד דר רביעא לסנא. כד
 משדמין בניא למחמי בתר אבהתהון.
 ועבד מיכו לאלפי דרין. דרתימי ולנמרי
 פקודי: לא יכון דך מעבוד אכר מן דוני.
 לא תצנע דך פסלא ודא שבהא. מטא
 פי אסמא פי ארעדו. וממא פי ארארין
 פי אספר. וממא פי אלמא תחת ארארין.
 לא תסגד להא ודא תעבדהא. לאני
 אדה רבך אמאי אדמעאקב. מטאלב
 בדנוב אראבא מע ארבנין. ואתואת
 וארואבערשאני. וצאנע אאחסאן לאוף.
 מן מחבי ותאפצי וצאיאי: ם לא
 תשא את שם יהוה אלהיך (ח) לשוא פי
 לא ינקח יהוה את אשר ישא את שמו
 לשוא: לא תימי. בשמא די' אלהיך
 למגנא. ארי לא יזבי יי. ית. דימי
 בשמיה לשקרא: לא תחקף באסם אלה
 רבך באטלא. לאן אלה לא יברי. מן
 יחקה באסמה באטלא: פ
 זכור את יום השבת לקדשו ששת ימים
 תעבד ועשית כל מלאכתך יום
 השביעי שבת ויהוה אלהיך לא תעשה
 כל מלאכה אתה ובנה ובתך עבדך
 ואמתך ובחמתיך ונרד אשר בשעריך פי
 ששת ימים עשה יהוה את השמים ואת
 הארץ את הים ואת כל אשר פם וינה
 ביום השביעי ערפן ברך יהוה את יום
 השבת ויקדשהו: הוי דכיר ית יומא
 דשבתא לקדשותיה. שתא יומין תפלה
 ותעבד כל עבדתך. ויומא שביעאה.
 שבתא קדם יי אלהיך. לא תעבד כד
 עבדא. את וברך וברתך. עבדך ואמתך
 ובעירך. וניורך דבקרך. ארי שתא יומין
 עבד יי ית שמיא וית ארעא. ית ימא
 וית כד דבחון. ונח ביומא שביעאה. על
 כן. בריך יי. ית יומא דשבתא וקדשהו:
 אדכר יום אסבת וקדסה. סתה אים
 תעמל ותצנע גמיע צנאיעך. ואדיום
 אסאבע. סבת דדה רבך. לא תצנע שייא

עמא. למסק לטורא דיני. ארי את.
 אסחידת בניא למימר. תיחם ית טורא
 וקדישוי: פקאר מוס' דלה. לא יטיק
 אלקום. אצעוד ארי גבר סיני. לאנד
 נאשרתנא וקלת. תכם אנבר וקדסה:
 ויאמר ארי יהוה דר ירד ועלית אלה
 ואהרן עמד והכהנים והעם אל ייהרסו
 לעלת אלי יהוה פן יפרין קם: ואמר ליה
 יי איזר חות. ותסק את ואהרן עמד.
 וכהניא ועמא. לא יפניו. למסק לקדם
 יי דלמא יקטיר בהון: קאר לה אמין
 אנול. ואצעד אנת והרון מעד. ואלאימה
 וסאיר אלקום. לא יהגמו. לאצעוד ארי
 נור אלה דלא יתלם מנהם: וירד משה
 אלהים ויאמר אלהם: ונחת משה לות
 עמא. ואמר דהון: פנור מוס' ארי
 אלקום. וקאר להם דאך: ם וירד
 אלהים את פליהדברים האלה לאמר:
 ומדיל יי. ית כל פתגמיה האדון למימר:
 תם כלם אלה. בגמיע הדא אלכלאם
 קאירא: ם אנכי יהוה אלהיך
 אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית
 עבדים: אנא יי אלהיך. דאפיקתך.
 מארעא דמצרים מבית עבדותא: אנא
 אלה רבך. ארי אכרנתך. מן בלד מצר
 מן בית אעבודייה: לא יהיה לך אלהים
 אחרים ערפני לא תעשה לך פסלו וכל
 תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ
 מתחת ואשר פמים מתחת לארץ לא
 תשתחוה להם ולא תעבדם פי אנכי
 יהוה אלהיך אדקנא פקד עון אבת ער
 בנים ער שדשים וער רבעים שנאי
 ועשה חמד לאלפים לאהבי ולשמרי
 מצותי: לא יהוי לך אלה אחרן כד מני.
 לא תעבד לך צילם וכד דמו. דבשמיא
 מדעיא ודבארעא מדע. ודבמא
 מדע לארעא. לא תסגוד דהון ולא
 תפלהנין. ארי אנא. יי אלהיך אל קנא.
 מסער. חובי אבהן על בנין מרדין. ער

מן צנאיע. אנת ואבנדך ואבנתך. עבדך
 ואמתך ובהאימך. וציפך ידי פי מחלך.
 לאן אלה כדק פי סתה איאם אסמאואת
 וארארין. וארבהאר וגמיע מא פיהא.
 ואראההא פי אריום אסאבע. לדאלך
 בארך אלה. פי יום אסבת וקדסה:
 ׀ כבד אתי אביך ואתי אמהך
 למען יארכון ימיה על האדמה אשר
 יהיה אלהיך נתן לך: יקר ית אביך וית
 אמהך. כדדי דיירכון יומך. על ארעא.
 דיי אלהיך יהיב לך: אכרם אביך ואמך.
 לבי יטול עמרך. פי ארברך. אדי אלה
 רבך מעטיך: ׀ לא תרצה: לא
 הקטיל נפש: לא תקתל אנפם: ׀ לא
 תנאף: לא תגנף: לא תזון: ׀ לא
 תגנב: לא תגנוב: לא תסרק: ׀ לא
 תענה ברעך עד שקר: לא תסהיד
 בחברך סהדותא דשקרא: לא תשחד
 עדי צאחבך שהארה באטלה: ׀ לא
 תחמד בית רעה ׀ לא תחמד אשת
 רעה ועבדו ואמתו ושורו וחמלו וכל
 אשר לרעה: לא תחמיד בית חברך. לא
 תחמיד אתה חברך. ועבדיה ואמתיה
 ותוריה וחמריה. וכל דתחברך: לא תתמן
 מנזל צאחבך. לא תתמן זוגתה. ועבדה
 ואמתה ותורה וחמארה. וגמיעמאה: פ
 וברי העם ראים אתי הקולת ואתי
 הלפידם ואת קול השפר ואתי ההר עשן
 וירא העם ויגעו ויעמדו מרחק: וכל עמא
 חזן ית קריא וית בעוריא. וית קל שופרא.
 וית טורא דתנן. והוא עמא וזעי. וקמו
 מרחיק: וגמיע ארקום ינצרון אראצואת
 וארפראי. וצות ארבוך. וארנגב
 מתדכן. פלמא ראו דאלך זעגו. ווקפו
 מן בעיד: ויאמרו ארי משה דברתי אתה
 עמנו ונשמעה וארי ידבר עמנו אלהים
 פן נמות: ואמרו למשה. מלך את
 עמנא ונקביר. וקא ותמלך עמנא. מן
 קדם יי דלמא נמות: וקארו למוסי.

כלמנא אנת נסמע מנד. ולא יכלמנא
 אלה כלא נהרך: ויאמר משה אלהים
 אלהיך לא כי לבעבור ׀ נסות אתכם בא
 האלהים ובעבור תהיה יראתו עלי פניכם
 לבלתי תחטאו: ואמר משה לעמא לא
 תדחלון. ארי. כדדי לנסאה יתכון.
 אתגלי לבון יקרא דיי. וכדיל דתהי
 דחלתיה. על אפיכון כדדי דלא תחובון:
 פקאר מוסי לאלקום לא תכאפו. פאן
 לכי ימתחנכם אלה. תגלא לכם נור
 אלה. ולכי תכון תקותה. פי קרובכם
 דלא תכטון: ויעמד העם מרחק ומשה
 נגשי ארי הערפל אשרי שם האלהים:
 וקם עמא מרחיק. ומשה קריב לציד
 אפסתא. דתמן יקרא דיי: ווקף אלקום
 מן בעיד. ומוסי תקדם ארי אצבאב.
 אלדי תם נור אלה: ׀ ויאמר
 יהיה ארי משה כה תאמר ארי בני ישראל
 אתם ראיתם כי מן השמים דברתי
 עמכם: ואמר יי למשה. כדנן תימר
 לבני ישראל. אתון חזיתון. ארי מן שמיא.
 מלכות עמכון: פקאר אלה למוסי.
 כדא קול לבני אסראי. אנתם
 שאהדתם. אני מן אסמא כאטבתכם:
 לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב
 לא תעשו לכם: לא תעבדון קדמי.
 דחזן דכסף ודחזן דזהב. לא תעבדון
 לבון: לא תצנעו מעי. מעבודאת מן
 פצה ומעבודאת מן דהב. לא תצנעוהא
 לכם: מוצת אדמה תעשה לי וזבחת
 עליו את עלתיך ואת שלמיך אתי
 צאנה ואת פקרה בכל המקום אשר
 אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיה:
 מדבח אדמתא תעביד קדמי. ותהי דבח
 עלוהי. ית עלותך וית נכסת קודשך.
 מן ענה ומן תורה. בכל אתר אשרי
 שכנתי. דתמן אשלה ברכתי לך
 ואברכך: מדבח עליו ארארן תצנעה
 לי. ואדבח עליה צואעדך ודבאיה

חלק הדקדוק ט) נסות אתכם מקור מבנין פעל הדגוש ושרשו נסה. י) אל הערפל. כנגול והוא החשך העכה ובקבוץ ובכתי
 תדגש הלכד. (שם):

כבושקן : ואלא תנאצם אנאם. וצרב
 אהרהמא צאחבה. בחגר או בשאדך.
 ודא ימות בר וקע ערני ארפראש : אם
 יקום והתהנהך בחיץ על-משענתו ונקח
 המכה ה רק שבתו יתן ורפא ירפא :
 אם יקום. ויהליך בברא. עד פרייה ויהי
 זכא מחיא. לחוד פוטלניה. יתין ואגר
 אסיא ישרים: פאן הוקאם. ומשא פי אסוק.
 על זכאיה לנפסה. פקר ברא אצארב. עדא
 עמלתה. יעטיה ועלאנא יעאנה: ס וכי
 יכה איש את עבדו או את אמתו בשבת
 ומת תחת ידו נקם נקם: וארי ימחי גבר
 ית עבדיה. או ית אמתיה בשולטן.
 וימות תחות ידיה. אהדנא יתדן : ואן
 צרב אנסאן עבדה. או אמתה בקציב.
 ומאת תחת ידה. פליקאד בה : אך אם
 יום או יומים יעמד לא יקם פי כספו
 הוא : פרם אם יומא. או תרין יומין
 יתקיים. לא יתדן. ארי כספיה הוא :
 ואן אקאם יום או יומין. פלא יקאד בה.
 האנה מאלה : ס וכיינעו אנשים
 ונגפו אשה חרה ויצאו ידדיה ולא יהיה
 אסון עניש יענש פאשר ישית עליו בעד
 האשה ונתן בפללים : וארי ינצון גוברין.
 וימחון. אתתא מעדיא ויפקון ורדהא.
 ודא יהי מותא. אתגבאה יתגבי. פמא
 דישוני עלוהי בעדה דאתתא. ויתין
 מפימר דיניא : ואן תנאצא אנאם.
 ועדמו אמראה האמר וכרגו אוראדהא.
 וגם תבון מנייה. פליגרם אצאדם
 במא ילזמה בעדהא. ויעטיה באנצאף:
 ואם אסון יהיה ונתתה נפש תחת נפש:
 ואם מותא יהי ותתין נפשא חרף נפשא:
 ואן תבון מנייה. ואגעל נפסא ברד נפסא:
 עין תחת עין שן תחת שן יד תחת יד
 רגל תחת רגל : עינא חרף עינא. שנא
 חרף שנא. ידא חרף ידא. רגלא חרף
 רגלא: ודיה עין בהל עין. וסן ברד סן.

כסותה וענתה לא ימנע : ואן זונה
 באכרא. פטעאמהא. וכסותהא
 ואוקאתהא לא ינקצהא : ואם שרשי
 אלה לא יעשה לה ויצאה הנם אין כסף:
 ואם תלת ארין. לא יעביד לה. ותפוק
 מן דלא כסף : ואן לא יצנעבהא ואחדה
 מן הדא אתלאת. פלתכרג מנאנא ברא
 תמן : ס מכה איש ומת מות יומת :
 דימחי קאנש. ויקטלניה אתמטלא
 יתקטיד : ומן צרב אנסאנא ומאת
 פליקתד קתלא : ואשו לא צלה והאיהים
 אנה ידו ושמתו קד מקום אשר ינום
 שמה : ודלא כמן ליה. ומן קדם יי
 אתמכר לידיה. ואשו קד אתר. דייערוק
 לתמן : ואן רם יעתמר. אן אלה אוצל פי
 אמרה. אנו אצייר קד מוצעא. יחלב
 אריה : ס וכייוד איש עריירעהו
 דהרגו בערמה מעם מופחי תקחנו
 למות: וארי ירשע ויזר גבר. על חבריה
 למקטליה בגבירו. מן מדפחי. תדברניה
 למקטיד : פאן אתקח אנסאן. ערני
 צאחבה פקתלה בכבת. חתא מן ענד
 מדבחי כדה ואקתלה : ס ומכה
 אביו ואמו מות יומת : ודימחי לאבוהי.
 ולאמיה אתקטלא יתקטיד : ומן צרב
 אביה ואמה פליקתל קתלא : ס ונגב
 איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת :
 ודינגוב נפשא מבני ישראל וזבנניה.
 וישתכח בידיה אתקטלא יתקטיד : ומן
 סרק נפסא מן בני אסראיל ובאעה. או
 וגר פי ידה פליקתד קתלא : ס ומקד
 אביו ואמו מות יומת : ודידוט אבוהי.
 ואמיה אתקטלא יתקטיד : ומן שתם
 אביה ואמה פליקתד קתלא : ס וכי
 יריבון אנשים והכה איש את רעהו באבן
 או באגרף ולא ימות ונפל למשכב : וארי
 ינצון גוברין. וימחי חר ית חבריה.
 פאבנא או בכורמיא. ולא ימות ויפול

חלק הדקדוק ה) רק שבתו יתן ורפא ירפא. כ"ה בקצת הינאן בתביר בתיבת רק ובקצתו במארכה וכ"ה ברפוסים
 (ו) ורפא ירפא. יוצא לשלושי. וזוה למרו ר"ל שאם רעה לרפאת עצמו אין שומעין לו וכ"ו :
 שבות יד (בתר תורה)

ויד ברד יד. והגד ברד רגל: כויה תחת
 כויה פצע תחת פצע חבורה תחת
 חבורה: כויה חקף כויה. פדעא חקף
 פדעא משקופי. חקף משקופי: וכי ברד
 כי. ושנה ברד שנה. וגראתה ברד גראתה:
 ס וכי יפה איש את עין עבדו
 או את עין אמתו ושחתה לחפשי ישלחנו
 תחת עינו: וארי ימחי גבר. ית עינא
 דעבדיה. או ית עינא דאמתיה ויחברנה.
 לבר חורין ופטריה חקף עיניה: ואן צרב
 אנסאן עין עבדה. או עין אמתה
 פאדהבא. פריטלקה חרא ברד עינה:
 ואם ישן עבדו או ישן אמתו יפיד לחפשי
 ישלחנו תחת שנו: ואם שגא דעבדיה:
 או שגא דאמתיה יפיד. לבר חורין
 ופטריה חקף שניה: ואן מרח סן עבדה
 או סן אמתה. פריטלקה חרא ברד סנה:

פ

וכי יגח שור את איש או את אשה ומת
 סקוד יסקד השור ולא יאכל את בשרו
 ובעד השור נקו: וארי יגח תור ית
 גוברא. או ית אתהא וימות. אתהגמא
 יתרגים תורא. ולא יתאכיל ית בסריה.
 ומריה תורא יהי זבא: ואן נטח תור
 רגל או אמראה ומאת. פלירגם אתור.
 ולא יוכר לחמה. ורב אתור ברי: ואם
 שור נגח הוא מתמר שלשם והועד
 בפעליו ולא ישמרנו והמית איש או
 אשה השור יסקד וגם פעליו יומת: ואם.
 תור נגח הוא מאתמלי ומדקמוהי.
 ואתסהד במריה ולא נטריה. ויקמוד
 גבר או אתהא. תורא יתרגים. ואף מריה
 יתקטיד: ואן כאן תור נטאח מן אמם
 ומא קבלה. ונושר בצאחבה ודם יחפצה.
 וקתד רגל או אמראה. פלירגם אתור.
 ויקתד צאחבה איצא: אם פפר יושת
 עליו ונתן פדין נפשו ככל אשר יושת

ג

עליו: אם ממון ישוון עלוהי. ויתין פורקן
 נפשיה. ככל דישוון עלוהי: ואן אלום
 ריה. פריעט פדא נפסה. גמיע מא
 ידומה: או יגן יגח או יבת יגח כמישפט
 הזה יעשה לו: או לבר ישראל יגח
 תורא או לבת ישראל יגח. כדינא הדין
 יתעבד ליה: ואן נטח אבן או אבנה.
 פלוצנע לה מתד חרא אלואמר: אם
 עבד יגח השור או אמה פסקו שלשים
 שקלים יתן לאדניו והשור יסקד: אם
 לעבדא. יגח תורא או לאמתא. פספא
 תדתין סלעין. יתין לרבוניה. ותורא
 יתרגים: ואן נטח עבד או אמה. פריעט
 למוראה תלאתין מתקאר פעה. וירגם
 אתור: ס וכי יפתח איש בור או כרי
 יכרה איש בר ולא יכסנו (ו) ונפל שמה
 שור או חמור: וארי יפתח גבר גוב.
 או ארי יכרי גבר. גוב ולא יכפיניה.
 ויפול תמן תורא או חמרא: ואן כשף
 אנסאן בירא. או כרא בירא ודם יגטיהא.
 פוקע פיה תור או חמאר: בעד הבור
 ישלם פספא ישיב דבעליו והמית יהיה לו:
 מריה דגנפא ישדים. פספא יתיב למרוהי.
 ומיתא יהי דידיה: פלירגם צאחב אביר
 תמנה. וירדה ארי רבה. וארמיית יכון
 לה: ס וכי יגח שור איש את שור
 רעהו ומת ומכרו אתה שור החי וחצו
 את פספא וגם את המית יחצו: וארי יגח
 תור הגבר. ית תורא דתבריה וימות.
 ויזבנון. ית תורא חיא ויפגנון ית פספיה.
 ואף ית דמי מיתא יפגנון: ואן צדם
 תור אנסאן. תור צאחבה ומאת. פליביעו
 אלתור ארחי ויקסמו תמנה. ואיצא
 ארמיית יקסמונה: או נודע פי שור נגח
 הוא מתמוד שלשם ולא ישמרנו פעליו
 שלם ישלם שור תחת השור והמית יהיה
 לו: או אתידע ארי. תור נגח הוא

מאתמלי

חלק הדקדוק. (ז) ונפל שמה שור. היבת ונפל מלעיל: (ח) וחצו את כספו. בחרגום הרפום ויפלגון ית כספיה היו"ד
 בחורק הכוונה על החלוקה לחצאין. ובספרים קדמונים שלנו הפ"א בפתח ויפלגון בכלוהי הכוונה לא לבר שני חצאין אלא חלקים רבים
 ורמו לנו הדין שאם נתיקרה אח"כ דמי הנבלה הם חולקים מה שעלה בשוה ג"כ. ולא לבר שחולקים דמי הנבלה לבר אלא גם מה
 שנתיקרה חולקים. ועיין לקח טוב:

מאתמלי ומדקמוהו. וְלֹא נִטְרִיה מְרִיה.
 שְׁלֹמֹה יְשׁוּלִים תּוֹרֵה חֲקֵף תּוֹרֵה. וּמִתְּאֵ
 יְהִי דִילִיה : פֶּאן עֲרֵף. אֵנֶה תּוֹר נִטְאֵה
 מִן אִמִּים וּמֵה קִבְלֵה. וְלִם יִתְפַּצֵּה צִאחֲבֵה.
 פְּרִיסְלִם תּוֹרֵה בְּרֵךְ אֶתּוֹר. וְאֵלְמִית
 יִכּוֹן לֵה : ס פִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אִישׁ
 שֶׁה וּמִתְּחֵה אִישׁ מִכְּרֵה חֲמִישֶׁה בְּקֵר יְשׁוּלִים
 תַּחַת הַשׁוֹר וְאֵרְבַּע צִאן תַּחַת הַשֶּׁה :
 אִרִי יִגְנֹב גִּבְרֵה תּוֹר אִישׁ אֵמֵר. וְיִכְסִיֵּה אִישׁ
 וְיִגְנִיֵּה. חֲמִישֶׁה תּוֹרִין. יְשׁוּלִים חֲקֵף
 תּוֹרֵה. וְאֵרְבַּע עֲנֵה חֲקֵף אֵמֵרֵה : וְאִן סֶרֶק
 אִנְסֵה תּוֹר אִישׁ שֶׁה. וְדִבְתֵה אִישׁ נֵאֵה.
 פְּרִיסְלִם בְּרֵךְ אֶתּוֹר כִּמְסֵה. וּבְרֵךְ אֵשֶׁה
 אַרְבַּעֵה : אִם יִפְחַחְתֵּה יִפְצֵה הַגִּבְרֵה
 וְהִפֵּה וּמֵת אִין לֹו דְמִים : אִם יִפְחַחְתֵּה
 יִשְׁתַּכַּח גִּבְרֵה וְיִתְמַחֵה וּיְמוֹת. לִית לִיה
 דִּם : וְאִן וְגֵר אִסְאֵרֵק פִּי אִנְקֵב וְצֵרֵב
 וּמֵאֵת. פֶּלֵה תִבְלֵה : אִם יִזְרַחְהַה הַשֶּׁשֶׁשׁ
 עֲלִיו דְמִים לֹו שְׁלֵם יְשׁוּלִים אִם יִפְצֵה לֹו
 וְנִמְכַר בְּגִבְתּוֹ : אִם עֵינֵה דִסְחֵרֵה.
 גִּפְלֵת עֲלוֹהֵי דְמֵה לִיה. שְׁלֹמֹה יְשׁוּלִים.
 אִם לִית לִיה. וְיִזְכֵּן בְּגִבְתֵּה : וְאִן
 אִשְׁרֵקֵת עֲרִיה אִשְׁמֵם פֶּתְכֵל לֵה. פְּרִיסְלִם
 מֵה סֶרֶק. וְאִן לִם יִכּוֹן לֵה. פְּרִיבֵאֵע
 בְּסֵרִיקֵתֵה : אִם יִפְצֵה תִפְצֵה בִירוֹ
 הַגִּבְרֵה מִשׁוֹר עַד חֲמֹר עַד יִשֶׁה חִיִּים
 שְׁנַיִם יְשׁוּלִים : אִם אִשְׁתַּכַּח תִּשְׁתַּכַּח
 בִּידִיה גִּבְרֵה. מִתּוֹר עַד חֲמֵר. עַד אֵמֵר
 אִנְוִן חִיִּין. עַד חֵד תְּרִין יְשׁוּלִים : וְאִן וְגֵרֵת
 אִסְרִיקֵה פִי יִדֵה. מִן תּוֹר אִרִי חֲמֵר.
 אִרִי שֶׁה וְהֵם אֲחִיֵה. פְּרִיסְלִם בְּרֵךְ
 אִרֹו אֶחָד אֶתְנִין : ס פִּי יִבְעֵר אִישׁ
 שְׁרֵה אִישׁ כֶּרֶם וְשִׁלַּח אֶת־בְּעִירֵה וּבְעֵר
 בְּעִירֵה אַחֵר מִיִּטֵּב שְׁרֵה וּמִיִּטֵּב כֶּרֶם
 יְשׁוּלִים : אִרִי יִיכּוֹד גִּבְרֵה חֲקֵל אִישׁ כֶּרֶם.
 וְיִשְׁלַח יֵת בְּעִירֵה. וְיִיכּוֹד בְּחֵקֵל אַחֵר.
 שְׁפֵר חֲקֵלִיה. וְשְׁפֵר כֶּרְמֵיה יְשׁוּלִים :
 וְאִדֵּה אֶרְעֵה אִנְמֵה צִיעֵה אִישׁ כֶּרֶם. וְאִמְדֵק
 בְּהִימֵתֵה. וְרַעַת פִּי צִיעֵה אִכְרֵה.

פְּרִיסְלִם מִן אֲנֹד צִיעֵתֵה אִישׁ כֶּרֶם :
 ס פִּי יִתְצֵה אִישׁ וּמִצֵּה קִצִּים
 וְנֵאֵבֵר גִּבְרֵה אִישׁ חֲקֵמֵה אִישׁ הַשְּׂדֵה שְׁלֵם
 יְשׁוּלִים חֲמֵר אֶת־הַבְּעִירֵה : אִרִי יִתְפַּק
 גִּבְרֵה. וְיִשְׁכַּח פּוֹפִין וְיִיכּוֹד גִּבְרֵה. אִישׁ קִמֵּה
 אִישׁ חֲקֵל. שְׁלֹמֹה יְשׁוּלִים. דִּאֲדִיק יֵת
 דִּיבְקֵתֵה : וְאִן כִּרְנֵת נֵאֵר. וְוַגֵּדֵת שׁוֹכֵה
 וְאִחֲרֵקֵת כִּרִיִם. אִישׁ סִבְלֵה קִאִיֵּה אִישׁ
 סִאִיר מֵה פִּי אִצֵּה. פְּרִיסְלִם מֵה יִגְנֹב
 פִּיֵה. אִרְמִשְׁעֵל אִלֵּה שְׁעֵרֵה : ס פִּי יִתְפַּק
 אִישׁ אִישׁ אִישׁ יִרְעֵהוּ כֶּסֶף אִישׁ כֶּרֶם לְשִׁמֹּר
 וְיִגְנֹב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִפְצֵה הַגִּבְרֵה יְשׁוּלִים
 שְׁנַיִם : אִרִי יִתְנִין גִּבְרֵה חֲבֵרִיה. כֶּסֶף אִישׁ מְנִין
 לְמִפְרֵה. וְיִתְנִיבֹן מִבֵּית גִּבְרֵה. אִם
 יִשְׁתַּכַּח גִּבְרֵה יְשׁוּלִים עַד חֵד תְּרִין : וְאִן
 דִּפַּע אִנְסֵה לְצִאחֲבֵה. וְרֵק אִישׁ אִנֵּה
 לִיחֲפֵצֵה לֵה. וּסֶרֶק דִּאֲדֵךְ מִן עֲנֵדֵה. אִן
 וְגֵר אִסְאֵרֵק סֶלֶם אֶתְנִין : אִם יִפְצֵה
 הַגִּבְרֵה וְנִקְרַב בְּעִירֵה בֵּית אִלֵּה אִלֵּה אִם
 לֵה שְׁלַח יִדֹו בְּמִלְאֲכֵת רֵעֵהוּ : אִם לֵה
 יִשְׁתַּכַּח גִּבְרֵה. וְיִתְקַרֵּב מֵרִיה דְּבֵיתֵה
 לְקִדֵּם דִּיִּנְיֵה. אִם לֵה אִישׁ יִדֵה בְּמֵה
 דְּמִסֵּר לִיה חֲבֵרִיה : וְאִן לִם יִוְגֵר אִסְאֵרֵק.
 תְּקֵרֵם מֹרֵה אֶלְבֵּית אִרִי אִלְחֵאֲכֵם.
 וְחֲקֵף אִנֵּה לִם יִמֵר יִדֵה אִרִי מִלֵּךְ
 צִאחֲבֵה : עַד־כֵּרֵךְ דְּבֵרֵה פֶּשַׁע עַד־שׁוֹר
 עַד־חֲמֹר עַד־שֶׁה עַד־שְׁלֵמֵה עַד־כֵּרֵךְ
 אֶבְרֵה אִשְׁרֵה יִאֵמֵר פִּיִּי־הוּהוּ אִישׁ עַד
 הָאֵלֵהִים יִבֵּה דְּבֵרֵה שְׁנַיִם אִשְׁרֵה יִרְשִׁיעֵן
 אֵלֵהִים יְשׁוּלִים שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ : עַד כֵּל
 פֶּתְנֵם דְּחֹיֵב. עַד תּוֹר. עַד חֲמֵר. עַד אֵמֵר
 עַל כֶּסֶף עַד כֵּל אֶבְרֵתֵה. דִּיִּמֵר אִרִי
 הוּהוּ דִין. לְקִדֵּם דִּיִּנְיֵה. יִעֹזֵד דִּין
 תְּרוּיֵהוּן. דִּיִּתְיִיבֹן דִּיִּנְיֵה יְשׁוּלִים עַד חֵד
 תְּרִין לְחֲבֵרִיה : עַלִּי כֵל אֵמֵר יִגְחֵדֵה.
 מִן תּוֹר אִרִי חֲמֵר. אִרִי שֶׁה אִרִי תוֹב
 וְאִרִי כֵל צֵאלֵה. אִן יִקּוֹל הַנֵּה הוּהוּ. וְאִרִי
 אִחֵאֲכֵם יִדְפַע אִמְרֵהֵמֵה. פֶּמִן צֵלְמֵה
 אִחֵאֲכֵם. סֶלֶם אֶתְנִין לְצִאחֲבֵה : ס פִּי

ג*

חלק הדקדוק. (ט) כי יגנוב איש. נשאר החולם עם המקף לפני המאריך שנשתהפ עמו. (הר"ב): (* בעירו קרי

יתן איש ארבעתו חמור או שור או ישה
 וכלי בהמה לשמר ומת או נשבר או
 נשנה אין ראה: ארי יתין גבר לתבריה.
 חמר או תור או אמר. וכל בעירא למטר.
 ומית. או אתבר או אשתבי לית דחוי:
 ואן דפע אנסאן לצאהנה. חמאר או
 תור או שאה. או שיי מן סאר אבהאים
 מיהפעה. ומאת. או אנכסר או סבי בגיר
 בינה: שבעת יהוה תהיה בין שניהם
 אם לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח
 בעדיו ולא ישלם: מומתא די. תהי בין
 תרויהון. אם לא אושיט. ידיה במא
 דמסר ליה תבריה. ויקפיד מריה מניה
 מומתא ורא ישלים: פימין אלה תפצל
 פי מא בנהמא. אנה דם ימד ידה ארי
 מאר צאהנה. ויקברהא צאהב ורם
 יסלם שייא: ואם גנגב ינגב מעמו ישלם
 לבעדיו: ואם אתנגבא יתנגב מעמיה.
 ישלים למרוהו: ואן סרק מן ענדה סלם
 לה: אם טרף וטרף יבאהו עד הטרפה
 לא ישלם: אם אתברא יתבר יתי סהדי.
 דתביר לא ישלים: ואן אפתרם פליאת
 בשאהד. ולא יסלם אלפרוסה: פ
 ובי ישאר איש מעם רעהו ונשבר או מת
 בעדיו אין עמו שלם ישלם: וארי ישאר
 גבר. מן תבריה ויתבר או ימות. מריה
 לית עמיה שלמא ישלים: ואן אסתעאר
 אנסאן שיי מן צאהנה פאנכסר או מאת.
 ולים רבה מעה פליגרמה: אם בעדיו
 עמו לא ישלם אם שביר הוא בא בשכרו:
 אם מריה עמיה לא ישלים. אם אגרא
 הוא. עאר פאגריה: ואן באן רבה מעה
 פלא יגרמה. אן באן אגרא. פקד מר
 באגרתה: ס ובייפתה איש בתולה
 אשר לא ארשה ושכב עמה מהר ומהרנה
 לו לאשה: וארי ישדיד גבר. בתולתא.
 דלא מארסא וישכוב עמה. קימא.
 וקימנה ליה דאתו: ואן כדע רגל גאריה
 בכר. מא דם תמך וצאעהא.
 פלימהרהא ותבון דה זונה: אם מאן

ימאן אביה לתתה לו פספ ישקר פמהר
 התולת: אם מעפא לא יצבי. אבהא
 דמתנה ליה. פספא יתקול. פמוהרי
 בתולתא: ואן אבא אביהא אן יזונהא
 לה. פליין לה מן אדורק. כמהר אאבכאר:
 ס מנשפה לא תהיה: חרשא לא
 תחי: ואסאחר פלא תסתבקה: פלי
 שכב עם פהמה מות יומת: פד דישוב
 עם בעירא אתקטלא יתקטיל: ומן צאנע
 שייא מן אלהאים פליקתר קתלא:
 ס זכה לאלהים יחרם פדתי ליהוה
 לכהו: דירבח לטעות עממא יתקטיל.
 אלהין לשמא די. פדחודוהי: ומן דבח
 לאדמעבוראת פליתרף. אלא לדה
 והדה: וגר לא יתנה ולא תלחצנו פי
 גרים הייתם בארץ מצרים: ודגורא לא
 תזנון ורא תעיקון. ארי דידין הייתון
 בארעא דמצרים: ואלגריב פלא תגבנה
 ורא תצנטה. וטאר מא כנתם גר בא פי
 ברד מצר: פלא אלמנה ויתום לא תענון:
 פד ארמלא ויתם לא תענון: וכל ארמלה
 ויתים לא תצלמו: אם ענה תענה אתו
 פי אם יצעק יצעק אלי שמע אשמע
 צעקתו: אם ענאה תעני יתיה. ארי אם
 מקבד יקבד קדמי. קבלא יקביל
 קבילתיה: פאנד אן צלמתה. וצרך אי.
 אנבתה ען צראכה: וחרה אפי וחרגתי
 אתכם בחרב והיו נשיכם ארמנות ובניכם
 יתמים: ויתקף רוגזי. ואקטול יתבון
 בחרבא. ויהיון נשיכון ארמלן. ובניכון
 יתמין: באן ישתד גצבי. ואקתלכם
 באסוף. פתציר נסאכם אראמלא. ובניכם
 יתאמא: פ
 אם פספ | תלוה את עמי את העני עמך
 לא תהיה לו בנשה לא יתשמון עליו
 נשך: אם פספא תזוף בעמי. לעניא
 דעמד. לא תהי ליה פרשיא. לא תשוון
 עלוהי חיבוליא: ואן אקרצת בעין קומי
 זרקא. לצעוף מעך. פלא תציר לה
 באגרים. ולא תגע עדיה עיינה:

הקבל ככרא זורא. ולא תכאמן צארמא.
 פתכון לה שאהר צלם: (לא יתהיה
 אחרי רבים דרעת ולא תענה עד רב
 דנמת אחרי רבים דהפת: לא תהי
 פתר סניאי לאבאשא. וקא תתמנע
 מדאקפא מא דבעינך על דינא. פתר
 סניאי שלים דינא: לא תכון פי תבע
 כתיב לאשר. ולא תגיב פי כצומה
 לתמיידהא. בר ורא אדאכתר פמר:
 וקר לא תהדר בריבו: ועל מסנינא.
 לא תרחם בדיניה: ולא תחאבי אדפקיר
 פי כצומתה: (פי תפגע שור
 איבך או חמרז תעה השב השיבנו לו:
 ארי תערע (כיי תפגע). תורא דשנאך.
 או תמריה דמעני. אתבא תתיבניה ליה:
 ואדא פאנית תור עדווך. או חמארה
 צלא. פרדה עליה רדא: (פי
 תראה חמור שנאך רבן תחת משא
 וחרלת מעוב לו עוב העוב עמו: ארי
 תחוי המראדסאך. רביע תחות טועניה.
 ותתמנע מדמשקל ליה. משבק תשבוק
 מא דבלבך עזוהי ותפריק עמיה: ואדא
 ראית המאר שאניך. ראכצא תחת
 חמלה. פאנתהי ען תרכה כדאך. בר חמא
 תחט מעה: (לא תשה משפט
 אבינך בריבו: לא תצלי. דין מסבינך
 בדיניה: לא תמייד חכם מסבינך פי
 כצומתה: מדברי שקר תרחק ונקי וצדיק
 אלתהיגן פי לא יצדיק רשע: מפתגמא
 דשקרא הוי רחיק. ודזכי ודנפק דכי מן
 דינא לא תקטול. ארי לא אזכי היבא:
 מן כדאם אבאטר פאבעד. וארברי ואזכי
 לא תקתרהמא. פאני לא אזכי צאמא:
 ושחד לא תקח פי השחד יעור פקחים
 ויסלף דברי צדיקים: ושוחדא לא תקביר.
 ארי שוחדא מעור עיני חבימין. ומקלקי
 פתגמין תריצין: ולא תאכד ארשא.
 לאן ארשא יעמי עיון אדכצרא ען ארחק.

אם יחבל תהפך שלמת רעה עדייבא
 השמש השיבנו לו: אם משפונא תסב
 כסותא דחברך. עד מי על שמשא
 תתיבניה ליה: ואן אסתרהנת תוב
 צאחכך. פענר מגיב אשמש רדה אליה:
 פי הוא כסותה לבדה הוא שמלתו לערו
 במה ישלב והיה כייצעק אלי ושמעתי
 כייחנן אני: ארי היא כסותיה בלחורה.
 היא הותפיה למשפיה. במא ישבוב.
 ויהי ארי יקבד קדמי. ואקביר קביתיה
 ארי תננא אנא: אן כאנת הי כסותה
 וחדהא. או הי תוב ברנה. פבמא דא
 ינצנע. וכאן אן צרך ארי. סמעת לה
 ראני ראף: (אלהים לא תקלל
 ונשיא בעמך לא תאר: דינא לא תקיר.
 ורפא בעמך לא תרוט: לא תשתמן
 חאכמא. ושרוף פי קומך לא תלענה:
 מדאתך ודמעך לא תאחר בכור בניה
 תתן לוי: בכורך ודמעך לא תאחר.
 בוכרא דבנה תפריש קדמי: וסלאפתך
 ורישאך לא תוכרהמא. ובכור בניך
 תעטיניהם: כן תעשה לשרך לצאנך
 שבעת ימים יהיה עם אמו ביום השמיני
 תתני לוי: פן תעביד לתוך לענך.
 שבעא יומין יהי עם אמה. פיזמא
 תמינאה תפרשניה קדמי: כדאך תצנע
 בבקרך ונגמך. יקים סבעה איאם מע
 אמה. ואדיום אתאמן תעטיניה: ואנשי
 קדש תהיון לי ובשר בשדה מרפה לא
 תאבדו לפקב תשדכון אתו: ואנשין
 קדישין תהון קדמי. ובשר תדיש מן
 חיוא חיא לא תיבדון. לבכרא תרמון יתיה:
 ואנאם מקדסין תכוני לוי. וחיואן מפתרם פי
 אצחרי לא תאבדו. בר דאכלב אטרחה:
 (לא תשא שמע שוא אלתשת
 ידך עם רשע דהית עד חמם: לא
 תקביל שימע דשקר. לא תשוו ידך עם
 חיבא. דמהוי ליה סהיד שקר: ולא

חלק הדקדוק. (לא תהיה אחרי רבים לרעות. כ"ה בקצת תיגאן חיבת תהיה בהכיר. ובקצת כמארכה. והיבט אחרי כסוק: (א) יעור פקחים. בקלות הקוף [סור"ב]: (א) כסותו קרי (פון שמות (בתר תורה)

וַיִּזְיף אֱלֹהֵי אֲרָקוֹאֵל אֶלְעֵאדֶרְהָ : וְגַר לֹא
 תִּלְחָץ וְאַתֶּם יִדְעֶתֶם אֶת־נַפְשׁ הַגֵּר כִּי־
 גֵרִים הִיִּיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם : וּדְגִיזְרָא לֹא
 תַעֲיִקוּן . וְאַתּוֹן יִדְעֶתוּן יֵת נַפְשָׁא דְגִיזְרָא .
 אֲרִי דִיזְרִין הִיִּיתוּן בְּאֶרְעָא דְמִצְרַיִם : וְלֹא
 תַצְנַט גְרִיבָא . וְאַנְתֶּם תַעֲרַפּוּן נַפְסִי
 אֶלְגְרִיב . פְּטַאל מַא כְּנַתֶּם גְרִיבָא פִי
 בְּדַד מִצְרַיִם : וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת־אֶרְצְךָ
 וְאַסְפֹּת אֶת־הַתְּבוֹאָתָהּ : וְשִׁית שְׁנֵין תִּזְרַע
 יֵת אֶרְעָךָ . וְתִכְנֹשׁ יֵת עַד־תָּהּ : וְסַת
 סַנִּין תִּזְרַע אֶרְצְךָ . וְתִגְמַע גְּדַתְהָ :
 וְהַשְׁבִּיעַת תִּשְׁמַטְנָה וְנִטְשֶׁתָּה וְאָכְלוּ
 אֲבִינֵי עַמְּךָ וְיִתְרִם הַאֲבָל חֵית הַשָּׂדֶה
 כְּנִיתְעֵשָׂה לְכַרְמְךָ לְזִיתְךָ : וְשִׁבְעִיתָא
 תִּשְׁמַטְנָה וְתִרְטַשְׁנָה . וְיִיכְרִין מִסְבְּבֵי
 עַמְּךָ . וְשִׁאֲרֵהוּן . תִּיכּוֹל חֵית בְּרָא . כֵּן
 תַעֲבִיד לְכַרְמְךָ לְזִיתְךָ : וְאַסְאֲבַעִה
 תַסִּיבָהָ וְאַדְרָהָ . וְיֹאכֵל מִנְהָא מִסְאֲבִין
 קוּמַךְ . וְאַלְבֹּאֲקֵי יֹאכֵלָה חִיוּאֵן אֲצַחְרֵי .
 כֹּדָא תַצְנַע בְּכַרְמְךָ וְזִיתְךָ : שֵׁשֶׁת יָמִים
 תַעֲשֶׂה מַעֲשֵׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבַּת
 לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וְחֲמֹרְךָ וַיִּנְפֹּשׁ בְּיַד־
 אֲמֹתְךָ וְהַגֵּר : שֶׁתָּא יוֹמִין תַעֲבִיד עוֹבְדְךָ .
 וּבַיּוֹמָא שְׁבִיעֵתָה תִנוּחַ . בְּדִיד דִינִינְחָ .
 תִזְרַךְ וְחֲמֹרְךָ . וְיִשְׁקוּט בַר אֲמֹתְךָ וְגִיזְרָא :
 סַתְהָ אִיאֵם תַצְנַע צַנְאֵעַךְ . וְפִי אֱלֹוִים
 אֲסַאבַע תַסַּכַּת . לְכִי יִסְתַרִיחַ תוֹרֵךְ
 וְחַמְאָרְךָ . וְיִקַּר אֲבִין אֲמַתְךָ וְאַלְגְרִיב :
 וּבְכָל אֲשֶׁר־אֲמַרְתִּי אֵלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְשֵׁם
 אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תִזְכְּרוּ לֹא יִשְׁמַע
 עַד־פִּיךָ : וּבְכָל דְאֲמַרְתִּי לְכֹון תִּסְתַּמְרוּן .
 וְשׁוֹם טַעוֹת עַמְּמִיא לֹא תִדְכְּרוּן . לֹא
 יִשְׁתַּמַּע עַר פּוּמְכוּן : וְגַמִּיעַ מַא קִלַּת לְכֶם
 אַחְפָּצוּ . וְאַסֶּם מַעֲבֹדָאֵת אֲכַר לֹא
 תִזְכְּרוּ . לֹא יִסְמַע עַדִּי פֹאךְ : שְׁלֹשׁ
 רְגָלִים תִּחְגְּלֵי בְשָׁנָה : תִלַּת זְמַנִּין . תִּיחְתַּנּוּן
 קַדְמִי בְשֶׁתָּא : תִלַּאת מַרְאָר . תַחַג לִי
 פִי אֲסַנְהָ : אֶת־חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמַר שְׁבַעַת
 יָמִים הַאֲבָל מִצּוֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ לְמוֹעֵד

ה'דש האניב כ'רבו יצאת ממצרים ולא
 יראו פני ריבם : ית הנא דפטר'יא תמר
 שבעא יומן תיכול פטורא כמא
 דפטר'תך . לזמן ירחא דאניבא . ארי
 ביה נפקתא ממצרים . ולא יתחזון קדמי
 ריקנין : וזג אלפטר' אהפלה . סבעה
 איאם תאבל פטורא כמא אמרתך . פי
 וקת שהר אלפרך . לזן כנת פיה מן
 מצר . ולא תחצרו בין ידי פארנא :
 וחג הקציר בפורי מעשך אשר תזרע
 בשדה וחג האסף בצאת השנה פאסף
 את מעשך מן השדה : וחגא דהצדא
 בפורי עובדך . דתזרע בתקלא . וחגא
 דכנשא במפקה דשתא . במכנשך ית
 עובדך מן הקלא : וחג ארעצאר בכור
 עמלך . ארי תזרעה פי אצחרא . וחג
 ארגמע ענר כרוג אסנה . וגמעך אעמאך
 מן אצחרי' : שלש פעמים בשנה יראה
 כל־עובדך אל־פני האדון יהוה : תלת
 זמנין בשתא . יתחזון כל דעובדך . קדם
 רבוץ עלמא יי' : תלאת מראר פי אסנה .
 יחצר גמיע רגאךך . בין ידי אסייד אדה :
 לא־תזבח על־חמץ דס־זבתי ולא־יזקן
 חלב־חגי עד־בקר : לא תפוס על חמיע
 דם פסחי . ולא יביתון בר מפדפחא .
 תרבי נכסת חגא עד צפרא : ולא תדבח
 פסחי עלי' כמיר . ולא תבית שחום
 חגי ארי' אלגדאה : ראשית בפורי'
 ארמתך תביא בית יהוה אלהיך לא־
 תבשל גדי בחלב אמו : ריש . בפורי'
 ארעך . תיתי לבית מקדשא די' אלהך .
 לא תיכלון בשר בחלב : ואואיר בכור
 ארעך . תאתי כהא ארי' בית אלה רבך .
 ולא תטבך לחמא בדבן : פ
 הנה אנכי שלח מלאך לפניך ילשמך
 בדרך ודחביאה אל המקום אשר הכנתי :
 הא אנא . שלח מלאכא קדמך . למטרך
 בארצא . ולא עלותך . לאתרא
 דאתקנית : האנא באעת במלך בין

י

חלק הדקדוק . יב) לשמרך בדרך . בכל התיגאן אין במ"ש מאריך והקמץ חטף והשו"א שבוש נח :

ירוך . יחפנך פי אמריק . ויאתי בד .
 אלי אלמוצע אדי אצחתה דך : השמר
 מפניו ושמע בקלו אריתמר בו כי לא
 ישא לפשעכם כי שמי בקרבנו : אסתמר
 מן קדמוהי . וקביל למיריה לא תסריב
 לקבליה . ארי לא ישבוק לחובינון . ארי
 בשמי מיריה : פאחררה . ואקבר
 אמרה לא תכארפה . פאנה לא יצפח
 גרומכם . עדי אן אסמי מעה : כי אם
 שמוע תשמע בקלו ועשית כל אשר
 אדבר ואיבתו אתי איבך וצרתו אתי
 צרתי : ארי אם קבדא תקביל למיריה .
 ותעביר . כל דאמליר . ואסני ות סנאך .
 ואעיק דרמעיקין דך : לאנך אן קבלת
 אמרה . וצנעת גמיע מא אקולה . עאדית
 מעאדך . וצאררת מצאררוך : פריילך
 מלאכי דפניך והביאך ארי האמרי והחתי
 והפרזי והפגעני החוי והבוסי והכחדתיני :
 ארי יהך מלאכי קדמך . ועידנך . דות
 אמרתי ותתאי . ופרזאי וכגענאי . חאי
 ויבוקאי . ואשיניני : ואדא מאר מלכי
 בין ירוך . ואדלך . ארי אלאמוריין
 ואדחתיין . ואלפרזיין ואלכנעאניין .
 ארחויין ואריבוסיין . ואגחדתהם :
 לא יתשתחוה לאלדיהם ולא יתעבדום
 ולא תעשה פמעשיהם כי דרם תהרסם
 ושבר השבר מצבתיהם : לא תסגוד
 לטעותהון ולא תפלחנין . ולא תעביר
 בעובדיהון . ארי פגרא תפגרונין . ותפרא
 תתפר קמתהון : לא תסגוד למעבודאתהם
 ולא תעבדהא . ורא תעמר כאעמאלהם .
 בר הדמהא הדמא . ודכאנהם כסרהא
 תכסירא : ועבדתם את יהוה אלהיכם
 וברך את לחמך ואת מימך והסרתי
 מחלה מקרבך : ותפלחנין . קדם יי
 אלהכון . ויברך ית מיכך וית משתיך
 (בני משתף) . ואעדי מרעין בישין מפינד :
 ואעבדו אדה רבכם . ויבארך פי טעאמך
 ושראבך . ויזיל אלאמראין ענך : ס לא
 תחיה משגדה ועקרה בארצה את

מספר ימיה אמלא : לא תחי . תכלא
 ועקרא בארעה . ית מנין ימך אשלים :
 לא תבון מתכל ועאקר פי ברך .
 וארעא איאמך אכמדהא : את אימתי
 אשלח דפניך והפתי אתי כד יחעם אשר
 תבא פהם ונתתי אתי כד איבך אלה
 ערף : ית אימתי אשלח קדמך . ואשיניש
 ית פד עמא . דאת אתי דאנחא פהון
 קרב . ואמסר ית פד בעלי דבבך . קדמך
 מחרי קדך : ואבעת בהיבתי בין ירוך .
 ואהים גמיע ארקום . אדי תציר אלוהם .
 ואנער אעדאך . בין ירוך מדברין :
 ושלחתי את הצרעה לפניך וגרשה את
 החוי את הפגעני ואת החתי מלפניך :
 ואשלח ית ערעיתא קדמך . ותתרוך .
 ית חואי ית כגענאי . וית חתאי מן קדמך :
 ואבעת באלעאהה בין ירוך . פתטרד
 ארחויין ואלכנעאניין . ואלחתיין מן בין
 ירוך : לא אנרשנו מפניך בשנה אחת
 פן תהיה הארץ שממה ורבה עליה חית
 השדה : לא אתריכנון מן קדמך בשתא
 חדא . דקמא תחי ארעא צדיא . ותסני
 עך חית פרא : לא אמרדהם מן בין
 ירוך פי סנה ואחרה . כלא יציר אלברד
 וחשא . ותכתר עדיך חיואן אצחרא :
 מעט מעט אנרשנו מפניך עד אשר
 תפרה ונחלת את הארץ : ועיר ועיר .
 אתריכנון מן קדמך . עד דתסני . ותחסין
 ית ארעא : לא בן קדיא קדיא .
 אמרדהם מן בין ירוך . ארי אן תנמו .
 ותחוון אלברד : ושתו אתי גבך מים
 סוף ועדיים פלשתים וממדבר עדינהר
 פיו אתן בידכם את ישרי הארץ
 וגרשתמו מפניך : ואשוי ית תחומך .
 מימא דסוף ועד ימא דפלשתאי .
 וממדברא עד פרת . ארי אמסר בידכון .
 ית יתבי ארעא . ותתריכנון מן קדמך :
 ואנער תבמד . מן בחר אלקדום ארי
 בחר פלסטין . ומן אלבר ארי אפראת
 באן אסדם פי אידיכם סכאן אלברד .